

Tiina Linna

**”JA, JOS EN OLIS NAUTTINUT, NIIN
EN OLIS ENÄÄ TÄÄLLÄ”**

Nuorten kokemuksia Tukeva-säätiö sr:n startti-
ja yksilövalmennuksesta

Opinnäytetyö

Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto

Yhteisöpedagogikoulutus

2022

**Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu**

Tutkintonimike	Yhteisöpedagogi (AMK)
Tekijä	Tiina Linna
Työn nimi	”Ja, jos en olisi nauttinut, niin en olis enää täällä” Nuorten kokemuksia Tukeva-säätiö sr:n startti- ja yksilövalmennuksesta
Toimeksiantaja	Tukeva-säätiö sr, Leppävirta
Vuosi	2022
Sivut	43 sivua, liitteitä 1 sivu
Työn ohjaaja	Katja Komonen

TIIVISTELMÄ

Tämä opinnäytetyö on laadullinen tutkimus. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Tukeva-säätiö sr, Leppävirran yksikkö. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää nuorten kokemuksia yksilövalmennuksesta. Tarkasteltavana ilmiönä on työpajatoiminta ja kohderyhmänä ovat starttivalmennukseen osallistuneet nuoret.

Opinnäytetyöprosessi alkoi tammikuussa 2022. Tutkimusmenetelmänä hyödynnettiin yksilöhaastattelua. Aineistokeruumenetelmänä käytettiin teema-haastattelua. Haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Aineiston analysoinnissa hyödynnettiin teemoittelua sekä koodaamista. Saatuja tuloksia verrattiin aikaisempaan tutkimustietoon. Tutkimuskysymyksen avulla selvitettiin, millaisia kokemuksia nuorilla on ollut nimenomaan Tukeva-säätiö sr:n yksilövalmennuksesta. Yksilövalmennus on yksi starttivalmennuksen työmuodoista, jonka vuoksi tutkimuksesta nousee esille myös starttivalmennuksesta saatuja hyötyjä.

Haastatteluihin osallistui neljä nuorta. Haastattelut toteutettiin toukokuussa 2022. Haastateltavat olivat iältään 21–24-vuotiaita, ja heillä kaikilla oli kokemusta yksilövalmennuksesta 1–3 vuotta. Saadut tutkimustulokset ovat samansuuntaisia aikaisempien tutkimustulosten kanssa. Nuoret ovat kokeneet saavansa hyötyä mm. arkirutiinien ylläpitämiseen sekä itseluottamuksen vahvistamiseen. Nuoret kokevat myös sosiaalisten taitojen kehittyneen startti- sekä yksilövalmennuksen aikana.

Tutkimustuloksia voidaan pitää luotettavina, koska kyseessä on laadullinen tutkimus, joka perustuu nuorten omiin kokemuksiin. Nuoret ovat kokeneet työpajan ilmapiirin hyväksi sekä keskustelut yksilövalmentajan kanssa tärkeiksi. Nuoret toivat esille omia kokemuksiaan yksilövalmentajista, ja piirteitä, joita hyvältä yksilövalmentajalta vaaditaan. Haastatteluista ei noussut esille selkeitä kehittämiskohteita, mutta nuorten kertoman mukaan toiminnan kehittymistä on tapahtunut runsaasti viimeisen vuoden aikana.

Asiasanat: nuoret, työpajat, syrjäytyminen

Degree title	Bachelor of Humanities
Author	Tiina Linna
Thesis title	“If I didn’t enjoy it, I wouldn’t be here any longer” Young people’s experiences of individual coaching at Tukeva-säätiö Training and Coaching Services
Commissioned by	Tukeva-säätiö Training and Coaching Services, Leppävirta
Time	2022
Pages	43 pages, 1 page of appendice
Supervisor	Katja Komonen

ABSTRACT

The objective of the thesis was to find out young people’s experiences of individual coaching. The subjects of the study were workshops and individual coaching. The research problem was the following “What kind of experiences have young people received from individual coaching at Tukeva-säätiö?” The material was collected through theme interviews of four young adults. The interviewed persons were between the ages of 21 and 24. They had been in the workshops from one year to three years. The material was analyzed with content analysis.

The interviewed persons were happy with individual coaching. Their experiences were positive and they liked the activity in the workshop. They had developed routines in their everyday life as well as more social contacts in their life. The most beneficial was discussion with the individual coach.

As a summary their experiences were a very positive. The results of the study were generally in line with previous studies on experiences of individual coaching. The interviewed persons had enjoyed working in the workshop. They had achieved their own target. They only gave positive feedback of individual coaching.

Keywords: youth, workshops, social exclusion

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	TEOREETTINEN VIITEKEHYS.....	7
2.1	Työpajatoiminta käsitteenä.....	7
2.2	Työpajatoiminta ilmiönä.....	8
2.2.1	Työpajatoiminta.....	8
2.2.2	Starttivalmennus.....	9
2.2.3	Kohderyhmä.....	10
2.2.4	Tavoitteet.....	11
2.2.5	Työmuodot.....	14
2.3	Aiemmat tutkimukset.....	15
3	TUTKIMUKSEN KONTEKSTI.....	18
3.1	Tukeva-säätiö sr.....	18
3.2	Sosiaalinen kuntoutus Leppävirralla.....	21
3.3	Kuntouttava työtoiminta Leppävirralla.....	21
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS.....	22
4.1	Tutkimuksen kohde ja tutkimuskysymykset.....	22
4.2	Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä.....	22
4.3	Aineistonkeruuprosessin eteneminen.....	24
4.3.1	Aineistonkeruuprosessi.....	24
4.3.2	Tutkimuksen eettisyys.....	25
4.4	Aineiston analyysi.....	27
5	TULOKSET.....	28
5.1	Haastateltavien taustatiedot.....	28
5.2	Starttivalmennuksen aloittaminen.....	28
5.3	Kokemukset startti- ja yksilövalmennuksesta.....	30
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	32
6.1	Tulosten yhteenveto.....	32

6.2 Tulosten pohdinta	33
6.3 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi.....	36
6.4 Oma oppiminen opinnäytetyöprosessin aikana	38
LÄHTEET.....	39

LIITTEET

Liite 1. Haastattelulomake

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, jonka tarkoituksena on tuottaa tietoa yksilövalmennukseen liittyvistä kokemuksista. Aineistonkeruumenetelmänä toimii yksilöhaastattelu, jolla saadaan parhaiten kerättyä tietoa valmentautujien kokemuksista. Menetelmänä hyödynnetään teemahaastattelua. Tutkimusaineisto koostuu neljän valmentautujan haastatteluista. Haastattelut on toteutettu toukokuussa 2022. Aineisto on analysoitu hyödyntämällä litterointia sekä koodaamista. Saatua aineistoa on analysoitu suhteessa aiempiin tutkimustuloksiin työpajatoiminnasta.

Yhteistyökumppanina on Tukeva-säätiö sr:n Leppävirran toimipiste. Starttivalmennuksessa keskeisenä työmenetelmänä on yksilövalmennus, jonka vuoksi rajaan tutkimukseni koskemaan yksilövalmennukseen liittyviä kokemuksia, ja millaisia asioita se on nuorten elämään tuonut. Tutkimuksessa nousee esille myös starttivalmennuksen hyötyjä. Opinnäytetyön toimeksiantaja eli Tukeva-säätiö sr hyötyy tutkimuksesta saamalla tietoa nuorten kokemuksista. Nuoret nostavat haastatteluissa esiin saamiaan hyötyjä startti- ja yksilövalmennuksesta. Nuoret mm. kertovat myös, millaisia piirteitä yksilövalmentajalla olisi hyvä olla.

Kiinnostuin starttivalmennuksen toiminnasta ja vaikutuksista Juvenian kautta. Juvenia on Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun nuorisoalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Juvenia toteuttaa nuorisoalan tutkimus- ja kehittämishankkeita sekä tarjoaa koulutus- ja asiantuntijapalveluita. Juvenia tarjoaa myös opinnäytetöiden aiheita Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Työpajatoiminta valikoitui opinnäytetyön aiheeksi, koska en ollut päässyt harjoitteluiden tai muiden koulutöiden kautta siihen tarkemmin tutustumaan.

Työpajatoiminnasta on tehty paljon tutkimuksia ja tietoa aiheesta löytyy runsaasti. Aihe on myös ajankohtainen, koska nuorten syrjäytymisestä sekä työelämään kiinnittymisestä on keskusteltu paljon. Uskon myös, että koronapandemian myötä tarvetta työpajatoiminnalle on entistä enemmän. Työpajatoiminta on merkittävässä roolissa syrjäytymisen ehkäisemisessä, jonka vuoksi sen tarve tulee myös tulevaisuudessa pysymään vakaana.

2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

2.1 Työpajatoiminta käsitteenä

Nuorten työpajatoiminta on tarkoitettu alle 29-vuotiaille nuorille, joilla ei ole työkokemusta tai joilta puuttuu kokonaan ammatillinen koulutus. Työpajatoiminta kuuluu yhtenä osana nuorisotakuuseen, jonka tarkoituksena on taata jokaiselle peruskoulunsa päättäneelle nuorelle koulutuspaikka oppilaitoksessa, työpajassa tai kuntoutuksessa. Työpajojen tarkoituksena on antaa tukea koulutukseen, työelämään ja elämänhallintaan liittyvissä asioissa. Nuori osallistuu työpajatoimintaan omien edellytystensä mukaan, ja hänelle laaditaan yksilöllinen valmennussuunnitelma. (Opetus- ja kulttuuriministeriö s.a.)

Nuorisolaissa on määritelty työpajatoiminnan tavoitteet, joiden mukaan työpajatoiminnan tarkoituksena on parantaa nuoren mahdollisuuksia päästä koulutukseen, suorittaa koulutus loppuun tai päästä avoimille työmarkkinoille. Näiden lisäksi tavoitteena voi olla nuoren sijoittuminen muuhun palveluun. Työpajatoiminnassa hyödynnetään työ- sekä yksilövalmennusta. Eri valmennusmuotojen tarkoituksena on parantaa nuoren elämänhallintaitoja, edistää itsenäistymistä sekä osallisuutta yhteiskuntaan. (Nuorisolaki 21.12.2016/1285, 13. §.)

Työpajoille ohjaavia tahoja ovat TE-palvelut, oppilaitokset, sosiaali- ja terveyspalvelut sekä nuorisopalvelut. Osa nuorista hakeutuu myös itsenäisesti työpajatoimintaan. Työpajatoimintaa järjestävät kunnat, yhdistykset sekä säätiöt. Työpajatoimintaa järjestetään yli 90 prosentissa Suomen kunnista. Julkisen sektorin palvelukokonaisuudessa työpajatoiminta sijoittuu sosiaalialan palveluiden ja muun nuorisotyön sekä avointen koulutus- ja työmarkkinoiden väliin. Työpajatoiminta saa rahoituksensa mm. valtionavustuksina, hankerahoituksena sekä valmennuspalveluiden tuloina. Työpajatoiminnan työtoiminta voi myös tuottaa tuloja. Työpajoilla tehdään monien eri alojen työtehtäviä, mutta yleisin ala on puu- ja rakennusala. Muita aloja ovat mm. tekstiilipalvelu, kiinteistönhuolto sekä kahvilatoiminta. (Bamming & Hilpinen 2019, 10–19.)

2.2 Työpajatoiminta ilmiönä

2.2.1 Työpajatoiminta

Työpajatoiminnan historia alkaa Suomessa 1980-luvulta. Työpajatoiminnan tarkoituksena oli ehkäistä nuorten poisjäämistä työelämästä ja koulutuksesta. Työpajatoiminnassa yhdistyivät nuorisotyön sekä työhallinnon menetelmät, joiden avulla nuoret saivat kokemuksia työelämästä. 1990-luvulla lama vaikutti työpajojen toimintaan. Laman aikana nuorisotyöttömyys oli korkea, minkä vuoksi työpajatoimintaa aloitettiin kehittämään toimivammaksi. Vuonna 1995 työpajat alkoivat saamaan ESR-rahoitusta eli Euroopan unionin sosiaalirahaston projektirahoitusta. ESR-rahoituksen saaminen mahdollisti toiminnan laajentamisen sekä kehittämistyön aloittamisen koko maassa. 2000-luvulla työpajojen asiakkaiksi tulivat henkilöt, joilla oli vaikeuksia työllistymisen, kouluttautumisen tai tulevaisuudensuunnittelun kanssa. Nykyisin työpajatoiminnassa huomioidaan valmentautujien yksilöllisiä tarpeita sekä annetaan henkilökohtaisempaa tukea kuin aikaisemmin. (Opetusministeriö 2004, 8–19.)

Vuonna 2013 voimaan tullut nuorisotakuu vahvisti työpajatoiminnan asemaa entisestään. Nuorisotakuulle asetettiin tavoitteeksi, että kaikille peruskoulun päättäneille nuorille tulee tarjota koulutuspaikka toisen asteen oppilaitoksessa, oppisopimuskoulutuksessa, työpajassa tai kuntoutuksessa. Nuorisotakuun toisena tavoitteena määriteltiin, että alle 25-vuotiaalle ja alle 30-vuotiaalle vastavalmistuneelle tarjotaan työ-, harjoittelu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikka viimeistään kolmen kuukauden kuluessa työttömäksi joutumisesta. (Vauhkonen & Hoikkala 2020, 15–36.)

Vuonna 2021 työpajoille osallistui 22 271 valmentautujaa, joista 11 849 oli nuoria eli alle 29-vuotiaita. Vuonna 2021 suurimmat työpajatoimintaan ohjaavat tahot olivat TE-hallinto 28 % sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelut 18 %. Lisäksi valmentautujia ohjautui oppilaitoksista 12 % sekä nuorisotyöstä 11 %. Valmentautujat kokivat kehittymistä seuraavissa asioissa: opiskelu- ja työelämävalmiuksien kehittyminen 82 %, arjen taitojen ja elämänhallinnan parantuminen 80 % sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen 77 %. Kokonaisuudessaan 93 % valmentautujista koki sosiaalista vahvistumista työpajajakson aikana. Työpajajakson jälkeen valmentautujista 35 % sijoittui koulutukseen, 15 % työhön ja 18 % työttömäksi tai muutti toiselle paikkakunnalle.

Lisäksi 24 % ohjautui muuhun ohjattuun toimintaan, kuten työkokeiluun. 9 % valmentautujista ohjautui muualle, kuten asepalvelukseen tai perhevapaalle. (Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry 2021a.) Vuonna 2021 kerättyjen tietojen mukaan valmentautujien työpajajakson kesto on ollut yli kuusi kuukautta 25,2 %:lla. Yli vuoden mittainen jakso on ollut 25,1 %:lla. 3-6 kuukauden mittainen työpajajakso on ollut 23,9 %:lla. (Nuorten työpajatoiminta s.a.)

2.2.2 Starttivalmennus

Starttivalmennus on yksi työpajojen valmennusmuoto. Starttivalmennuksen on tarkoitus olla matalan kynnyksen toimintaa, johon nuoren olisi mahdollisimman helppo osallistua. Starttivalmennus on suunnattu nuorille, joilla voi olla monenlaisia tuen tarpeita. Tuen tarpeet voivat liittyä mm. arjen hallinnan taitoihin tai mielenterveys- ja päihdeongelmiin. 2000-luvulla starttivalmennuksen toimintamallia on kehitetty vastaamaan paremmin koulutuksen ja työn ulkopuolella oleville nuorille. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–31.)

Starttivalmennus on kokonaisvaltaista ja tavoitteellista toimintaa, jonka tarkoituksena on vahvistaa elämänhallinnan sekä arjen taitoja. Starttivalmennusjakson aikana vahvistetaan nuoren voimavaroja, itsetuntemusta ja -luottamusta sekä autetaan löytämään nuorelle itselleen sopivat tukipalvelut. Starttivalmennusjakso voidaan muokata nuoren yksilöllisiä tarpeita vastaavaksi. Nuori voi itse vaikuttaa jakson pituuteen, viikoittaisten valmennuspäivien määrään sekä päivien pituuteen. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–31.)

Starttivalmennus voidaan jakaa kolmeen eri vaiheeseen, jotka ovat aloitusvaihe, tavoitteiden mukainen työskentelyvaihe sekä starttivalmennuksen lopetus ja jatkopolkujen vaihe. Aloitusvaiheessa keskeisessä roolissa on nuoreen tutustuminen sekä alkukartoituksen tekeminen. Nuori tekee yhdessä starttivalmentajan kanssa valmennussuunnitelman, johon myös asetetaan starttivalmennuksen tavoitteet. Toisena vaiheena on tavoitteiden mukainen työskentely valmennusjakson aikana. Nuoren kanssa aloitetaan työskentely tavoitteita kohti hyödyntäen eri työmuotoja. Valmennusjakson aikana tehdään arviointia ja dokumentointia nuoren starttivalmennusjakson edistymisestä. Kolmas ja viimeinen vaihe on starttivalmennuksen lopetusvaihe, jossa arvioidaan

tavoitteiden täyttymistä ja jatkosuunnitelmia. Starttivalmentaja on nuoren tukena siirryttäessä johonkin toiseen palveluun, jolloin käytetään termiä saattaen vaihtaen. Termillä tarkoitetaan, että starttivalmentaja on nuoren tukena, kunnes nuori on kiinnittynyt seuraavaan palveluun. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–31.)

2.2.3 Kohderyhmä

Työpajatoiminta on nuorisolain (1285/2016, 13. §) mukaan tarkoitettu alle 29-vuotiaille nuorille. Työpajatoiminnan kohderyhmänä ovat syrjäytymisvaarassa olevat nuoret eli nuoret, jotka ovat poisjääneet koulu- ja työelämästä. Nuorilla voi olla motivaatio-ongelmia tai epävarmuutta koulutusvalinnan suhteen, koulutuksen keskeytyksiä tai heillä on toisen asteen tutkinto, mutta he haluavat työkokemusta (Komonen 2016). Työpajoille tulevien nuorten haasteina on lisääntyneissä määrin ollut mielenterveys- ja päihdeongelmia. Työpajoille ohjaavia tahoja on monia. Yleisimmät ovat TE-hallinto, kunnan sosiaali- ja terveystoimi sekä nuorisotyö. (Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry 2021a.)

Uusi oppivelvollisuuslaki astui voimaan elokuussa 2021. Lain myötä oppivelvollisuusikää on nostettu 18 ikävuoteen. Uusi laki muuttaa myös työpajatoiminnan asemaa palvelujärjestelmässä. Oppivelvollisuuslain myötä työpajoilla on mahdollisuus tehdä enemmän yhteistyötä koulujen kanssa. Työpajat voivat toimia koulutuksen tukipalveluna tai vaihtoehtoisena oppimisympäristönä. Lakimuutoksen myötä työpajan on tarkoitus toimia nuoren tukena koulutukseen hakeutumisessa sekä oman alan löytämisessä. Työpajoilla nuori voi suorittaa näyttöjä tai yksittäisiä tutkinnon osia. (Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry 2021b.)

Työpajoilla järjestettävä starttivalmennus on matalan kynnyksen palvelu, joka on suunnattu koulutuksen ja työmarkkinoiden ulkopuolella oleville nuorille. Starttivalmennus on syntynyt tarpeesta tarjota nuorille kokonaisvaltaista ja tiivistä tukea, jotta he pääsisivät kiinni koulu- tai työelämään. Starttivalmennusryhmät ovat pienryhmiä, joissa on noin 8–10 nuorta mukana. Starttivalmennusjakso voi olla pituudeltaan puolesta vuodesta yhdeksään

kuukauteen, riippuen nuoren lähtötilanteesta ja tavoitteista. (Hannila-Niemelä ym. 2016.)

2.2.4 Tavoitteet

Työpajatoiminnan tavoitteena on ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja työttömyyttä. Työpajajakson alussa jokaiselle valmentautujalle laaditaan oma valmennussuunnitelma, johon on mahdollista asettaa yksilöllisiä tavoitteita työpajajakson ajalle. Työpajajakson jälkeen tavoitteena on nuoren sijoittuminen työhön tai koulutukseen tai häntä hyödyttävään muuhun toimintaan. Työpajoilla tärkeässä roolissa ovat sosiaalisten vuorovaikutustaitojen kehittyminen, yhteisöllisyys sekä tekemällä oppiminen. (Nuorisolaki 1285/2016, 13. §.)

Työpajatoiminnan tavoitteena on nuoren sijoittuminen työhön tai koulutukseen. Kaikilla työpajatoimintaan osallistuneilla työllistyminen tai kouluttautuminen ei ole realistinen tavoite. Työpajatoiminnan vaikuttavuutta voidaan silloin arvioida psykologisen ja sosiaalisen vahvistumisen tai palvelupolun jatkumisen kautta. Näiden seikkojen vuoksi työpajatoiminnassa tehdään nuorelle yksilöllinen valmennussuunnitelma, jotta myös tavoitteet olisivat nuorelle mahdollisia ja nuorta eteenpäin kannustavia. (Vauhkonen & Hoikkala 2020, 15–36.)

Starttivalmennuksen tarkoituksena on tukea nuoren elämänhallintaa, vahvistaa voimavaroja, itsetuntemusta sekä itseluottamusta.

Starttivalmennuksessa yhdistyvät nuoren aktiivinen toimijuus sekä osallisuuden vahvistaminen. Nuorta autetaan löytämään tarvittavat palvelut ja tukitoimet palveluverkostosta. Starttivalmennuksessa on mahdollista joustavasti rakentaa valmennusjakso nuoren tavoitteita tukevaksi.

Starttivalmennuksen tavoitteet liittyvät kuntoutukselliseen toimintaan, jossa pyritään tukemaan nuoren arkielämän taitoja. (Hannila-Niemelä ym. 2016.)

Nuorten kohdalla syrjäytymisen merkinä pidetään ammattitutkinnon puuttumista sekä työttömyyttä. Syrjäytymiseen liitetään prosessi, jossa ihminen jää pois koulutuksesta, työelämästä, hyvinvointipalveluista, demokraattisesta päätöksenteosta tai sosiaalisista suhteista. Nuoren poisjäädessä koulutuksesta tai työelämästä, nuorella jää mm. monia

sosiaalisia kontakteja sekä tekemistä rytmittävä säännöllisyys pois.

Syrjäytyminen on kuitenkin moniulotteinen käsite, joka voi olla negatiivisesti leimaava. (Komonen 2016.) Syrjäytymisen tilalla voidaan käyttää myös NEET-käsitettä, joka tarkoittaa nuorta, joka ei ole työelämässä tai koulutuksessa. NEET on lyhenne seuraavista englanninkielisistä sanoista: Not in Education, Employment, or Training. (Vauhkonen & Hoikkala 2020, 15–36.)

Nuorilla merkittävä vaihe syrjäytymisen ehkäisemisessä on yläkoulun ja toisen asteen siirtymisen vaihe, eli nivelvaihe. Toinen syrjäytymiselle altis vaihe on opintojen alkuvaihe, jolloin nuori ei ole vielä kunnolla kiinnittynyt koulutukseen. Koulutuksen alkuvaiheessa opintojen keskeyttämisen syitä ovat vääräksi koettu koulutusvalinta, poissaolojen kertyminen, opiskelumotivaation puuttuminen, elämänhallinnan ongelmat sekä oppimisvaikeudet. (Komonen 2016.)

Työelämästä ja koulutuksesta poisjääminen lisää syrjäytymisen riskiä ja on yhteydessä huono-osaisuuteen. Pelkän peruskoulun suorittaminen on yhteydessä työttömyyteen, köyhyyteen sekä aikaiseen eläköitymiseen. Koulutuksen katkeamiseen on monia syitä, kuten negatiiviset kokemukset koulusta, kiusaaminen sekä heikko koulumenestys. Koulutuksen katkeamiseen voi vaikuttaa myös huono-osaisuuden periytyminen sukupolvelta toiselle, esim. vanhempien kouluttautumattomuuden periytyminen lapsille. Huono-osaisuuden osa-alueiksi voidaan katsoa kouluttautumattomuus, työttömyys sekä toimeentulotuen asiakkuus. (Vauhkonen & Hoikkala 2020, 15–36.)

Syrjäytyminen on lisääntynyt osaksi yhteiskunnallisten syiden vuoksi. Yhteiskunnassa on tapahtunut muutoksia, joiden myötä nuorten on vaikeampi kiinnittyä yhteiskuntaan. Siirtyminen peruskoulusta jatkokoulutukseen ja työelämään ei ole enää niin suoraviivaista kuin ennen. Peruskouluun jälkeinen tulevaisuudensuunnittelu ja ammatinvalinta ovat vaikeutuneet, jonka vuoksi myös siirtyminen koulutuksesta työelämään on vaikeutunut. Nuoret kokevat työllistymisen olevan haasteellista. (Komonen 2016.)

Syrjäytymistä lisäävänä tekijänä on myös elämänkulkujen muuttuminen monimuotoisemmiksi sekä elämän epälineaarisuus. Aikuisuuden merkkipaalut, kuten opiskelu, työllistyminen, itsenäistyminen ja perheen perustaminen eivät ole enää niin suoraviivaisesti saavutettavissa kuin aikaisemmin. Nyky-yhteiskunnassa on enemmän mahdollisuuksia koulutuksen ja työllistymisen suhteen. Elämä ei etene niin lineaarisesti peruskoulusta jatkokoulutukseen, työhön ja taloudelliseen riippumattomuuteen. (Vauhkonen & Hoikkala 2020 15–36.)

Työpajatoiminta on merkittävässä roolissa syrjäytymisen ehkäisemisessä. Työpajatoiminnan avulla nuori saadaan kiinnitettyä toimintaan, ja nuori voi työpajan valmentajan avulla etsiä itselleen sopivaa jatkosuunnitelmaa. Nuoren tilanne ei kuitenkaan aina ole yksiselitteinen, koska siihen voivat vaikuttaa monet eri asiat. Työpajatoiminnan avulla pystytään kuitenkin tarjoamaan nuorelle paikka, jonne tulla. Syrjäytymisen ehkäisemisessä on tärkeää, että nuori kokee kuuluvansa yhteisöön ja, että hänellä on mielekästä tekemistä. (Laamanen 2016.)

Starttivalmennukseen voidaan liittää vahvasti sosiaalinen kuntoutus. Sosiaalinen kuntoutus on tavoitteellista, pitkäjänteistä ja kokonaisvaltaista ohjausta. Nämä kaikki piirteet yhdistyvät myös starttivalmennuksessa. Sosiaalihuoltolaissa (30.12.2014/1301, 17. §) sosiaalinen kuntoutus määritellään sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen menetelmin annettavaksi tueksi. Sosiaalisen kuntoutuksen tarkoituksena on vahvistaa sosiaalista toimintakykyä, ehkäistä syrjäytymistä sekä lisätä osallisuutta. Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu seuraavanlaisia asioita: sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen, kuntoutusneuvonta, valmennus arkielämän taitoihin ja elämönhallintaan, ryhmätoiminta sekä muut toimenpiteet, jotka edistävät kuntoutumista. Sosiaalinen kuntoutus sisältää yksilö- sekä ryhmävalmennusta, tukea arjen asioiden hoitamiseen sekä työtehtäviä, jotka auttavat nuorta eteenpäin opinto- ja urasuunnittelussa. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–31.)

Sosiaalinen vahvistaminen voidaan jakaa viiteen eri osa-alueeseen, jotka ovat elämönhallinta, sosiaaliset taidot, opiskelu- ja työelämävalmiudet, arjen asioiden hallinta sekä itsetuntemus. Ihminen, jolla on hyvät elämönhallinnan taidot,

kokee vaikuttavansa elämäänsä ja kokee elämässään olevan merkittäviä asioita. Sosiaalisilla taidoilla tarkoitetaan toisten ihmisten erilaisuuden hyväksymistä sekä hyviä vuorovaikutustaitoja. Opiskelu- ja työelämätaitojen vahvistamisella tarkoitetaan mm. valmentautujan työnhakutaitojen kehittämistä. Arjen asioiden hallinta on keskeinen osa-alue, koska se liittyy vahvasti jokapäiväiseen elämään. Arjen taitoihin kuuluvat mm. päivärytmin ylläpitäminen sekä omien raha-asioiden hoitaminen. Itsetuntemus tarkoittaa omien vahvuuksien sekä kehittämisen kohteiden tunnistamista. (Kinnunen 2016.)

Sosiaalinen vahvistaminen voidaan kuvata näiden viiden eri osa-alueen kautta sekä seurata valmentautujan kehittymistä näillä eri osa-alueilla. Työpaja-toiminnassa sosiaalista vahvistamista tapahtuu käytännön työssä, kun valmentautujalle annetaan hänen tasoisiaan työtehtäviä, annetaan myönteistä palautetta sekä toimitaan ryhmässä ja harjoitellaan sosiaalisia taitoja. Hyödyntämällä sosiaalisen vahvistamisen periaatteita, valmentautuja oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja saa onnistumisen kokemuksia. (Kinnunen 2016.)

2.2.5 Työmuodot

Työpajatoiminnassa käytetään menetelminä työ- ja yksilövalmennusta, joiden avulla pyritään kehittämään nuoren työelämän valmiuksia sekä elämänhallinnan taitoja. Työvalmennus keskittyy valmentautujan työkyvyn ja työelämätaitojen kehittämiseen. Työvalmennuksen perustana on tekemällä oppiminen, jonka kautta nuorelle kehittyy ammatillisia taitoja, esim. erilaisten tilaus- ja harjoitustöiden kautta. (Bamming & Hilpinen 2019, 10–19.)

Huumosen (2014, 23) mukaan yksilövalmennuksen tarkoituksena on auttaa valmentautujaa elämänhallinnan ja toimintakyvyn tukemisessa.

Yksilövalmennukseen tulevalle tehdään valmennussuunnitelma, jossa määritellään tavoitteet valmennusjakson ajalle. Tavoitteet ovat hyvin yksilöllisiä ja valmentautujasta riippuvaisia. Yksilövalmennuksen päämääränä on selkeyttää tulevaisuudensuunnitelmia koulutuksen sekä työelämän suhteen.

Starttivalmennuksessa käytettäviä työmenetelmiä ovat yksilö-, ryhmä- ja työvalmennus. Yksilövalmennus on kuitenkin tärkeämmässä roolissa kuin muut työmenetelmät. Yksilövalmennuksessa pyritään kartoittamaan nuoren toimintakykyä, tuetaan elämänhallinnan taitoja sekä tulevaisuuden suunnittelua. Ryhmävalmennuksessa hyödynnetään toiminnallisia menetelmiä vertaisryhmässä. Toiminnalliset menetelmät voivat olla esim. maalaamista tai puutöiden tekemistä. Ryhmävalmennuksen avulla nuori saa kokemuksen ryhmään ja yhteisöön kuulumisesta. Työvalmennus tarkoittaa erilaisiin työtehtäviin tutustumista sekä kädentaitojen hyödyntämistä. Työvalmennuksen tarkoituksena on työkyvyn edistäminen sekä työelämätaitojen kehittäminen. (Hannila-Niemelä ym. 2015, 9–31.)

Starttivalmennuksessa hyödynnetään runsaasti erilaisia menetelmiä ja työskentelytapoja, joiden avulla voidaan edesauttaa nuoren kuntoutumisprosessia. Työmenetelmät ovat usein toiminnallisia menetelmiä, joita voidaan hyödyntää yksilöiden sekä ryhmien kanssa. Toiminnallisia menetelmiä voidaan hyödyntää mm. omien voimavarojen ja vahvuuksien tunnistamisessa. Starttivalmennuksessa hyödynnettävät toiminnalliset menetelmät ovat yhteydessä sosiaaliin vahvistumiseen ja voimaantumiseen. Starttivalmennuksessa oleva nuori tarvitsee positiivisia kokemuksia sekä myönteistä palautetta päästäkseen kuntoutumisessa eteenpäin. (Hannila-Niemelä ym. 2016.)

2.3 Aiemmat tutkimukset

Kirjavaisen (2021) mukaan nuoret ovat kokeneet työpajatoiminnan merkityksellisenä. Nuoret ovat nostaneet tärkeiksi asioiksi arkirytmien saamisen sekä yhteisöllisyyden. Makkonen (2015, 45–58) puolestaan kertoo nuorten kokemuksista, joiden mukaan työpajatoiminta on koettu matalan kynnyksen toimintana, johon on ollut helppo lähteä mukaan. Nuoret kertovat työpajatoiminnan antaneen sisältöä elämään sekä mahdollisuuksia koulutus- ja työelämään (Paakkari 2021, 46–69).

Saamisen (2015, 31–43) mukaan työpajatoimintaan osallistuneet nuoret ovat kokeneet oman työttömyytensä syiksi terveydelliset syyt, koulutuksen puuttumisen, huonon työllisyystilanteen sekä motivaation riittämättömyyden. Nuoret

ovat kokeneet ensimmäisen työpaikan saamisen haastavana. Nuorten kohdalla työpajalle hakeutumiseen ovat vaikuttaneet halu saada työkokemusta sekä tuntemusta eri aloista ja koulutusmahdollisuuksista. Muita syitä osallistua työpajatoimintaan ovat olleet sosiaalisten kontaktien saaminen, halu saada arkeen mielekästä tekemistä sekä taloudellisen tuen saaminen. Nuorten tavoitteita työpajajaksolle ovat olleet terveydentilan kohentaminen, työ- tai opiskelupaikan saaminen, päivärytmin löytäminen sekä työkokemuksen saaminen. Saarisen (2015, 31–43) tutkimuksessa nuoret ovat olleet tyytyväisiä työpajatoimintaan. Nuoret nostivat hyödyllisiksi asioiksi etenkin keskustelut erilaisista opiskelumahdollisuuksista, uusien asioiden kokeilumahdollisuuden sekä taloudellisiin asioihin tuen saamisen. Kehittämisideoiksi nousi laajempi tiedottaminen työpajatoiminnasta, jotta mahdollisimman moni sitä tarvitseva nuori pääsisi mukaan toimintaan.

Sneckin (2000, 59–92) pro gradu -työssä nousee esille jo työpajajaksonsa päättäneiden nuorten kokemuksia. Nuorten kokemusten mukaan työtehtävät vaihtelivat paljon laidasta laitaan. Nuoret toivoivatkin enemmän ja monipuolisempia työtehtäviä työpajakson ajalle. Nuoret nostivat opituiksi asioiksi sosiaalisten taitojen kehittymisen, siivoustaitojen kehittymisen sekä työelämässä tarvittavien taitojen kehittymisen. Työelämässä tarvittaviksi taidoiksi määriteltiin joustavuus, kärsivällisyys ja sopeutumiskyky. Työpajakson aikana saatuja hyviä asioita olivat olleet työkokemuksen saaminen, sosiaalisten kontaktien saaminen sekä päivärytmin ylläpitäminen. Työpajan ilmapiiri koettiin hyvänä sekä joustavuudesta annettiin positiivista palautetta.

Koiviston (2010, 34–46) opinnäytetyössä nousee esille samanlaisia asioita kuin Sneckin (2000, 59–92) pro gradu -työssä. Molemmissa tutkimuksissa keskitytään jo työpajajaksonsa päättäneisiin nuoriin, ja heidän kokemuksiinsa työpajajaksosta. Molemmissa tutkimuksissa työpajatoimintaan osallistuneilla nuorilla oli toisen asteen koulutus suoritettuna ja osalla oli jäänyt koulutus myös kesken. Nuorten tavoitteet olivat myös samantyyppisiä. Nuoret halusivat tekemistä ja rutiinia omaan arkeensa, säännöllisen päivärytmin sekä löytää koulutus- tai työpaikan. Kokemusta työpajatoiminnasta pidettiin positiivisena sekä hyödyllisenä. Nuoret olivat huomanneet seuraavanlaisia hyötyjä: tulevaisuuden suunnitelmien selkiytyminen, työnhakutaitojen kehittyminen sekä sosi-

aalisuuden ja avoimuuden lisääntyminen. Työtehtävistä saatua palautetta pidettiin myös tärkeänä ja merkityksellisenä. Nuoret nostivat myös Koiviston (2010, 34–46) tekemässä opinnäytetyössä esille, että työpajatoimintaa pitäisi markkinoida enemmän, jotta kaikki sitä tarvitsevat osaisivat hakeutua mukaan työpajatoimintaan.

Koiviston (2016) mukaan nuoret kokivat starttivalmennusjaksolla olevan monia hyötyjä, kuten vuorokausirytmien parantuminen, arjenhallintaitojen kehittyminen, itseluottamuksen vahvistuminen sekä itsevarmuuden lisääntyminen sosiaalisissa tilanteissa. Nuorilla oli erilaisia odotuksia ja toiveita starttivalmennusjaksoa kohtaan. Nuoret halusivat työkaluja oman hyvinvoinnin parantamiseen, ystävystyä muiden starttivalmennusjaksolla olevien kanssa sekä saada tukea oman tulevaisuuden suunnitteluun. Nuoret kokivat haasteinaan olevan terveydellisiä ongelmia, kuten mielenterveysongelmia sekä perinnöllisiä sairauksia. Haasteeksi koettiin myös motivaation ja voimavarojen puute, joiden vuoksi on ollut aikaisemmin vaikea kiinnittyä muihin toimintoihin, kuten kouluun. Tutkimuksessa tuodaan esille myös starttivalmennuksessa vallinnut ryhmäilmapiiri. Nuoret olivat kokeneet ryhmän toiminnan passiivisena ja epäaktiivisena. Nuoret olisivat toivoneet, että ohjaajat olisivat puuttuneet mm. valmennuksen aikana tapahtuvaan kännykän käyttöön. Nuorten mukaan kännykän käyttäminen oli häirinnyt nuorten osallistumista toimintaan.

Fager-Pintilä (2017, 17–23) on opinnäytetyössään tutkinut sosiaalisen vahvistamisen vaikutuksia starttivalmennuksessa. Sosiaalisella vahvistamisella on ollut myönteisiä vaikutuksia etenkin arjen asioiden hoitamiseen sekä elämänhallintaan. Hupposen (2013, 30–40) opinnäytetyössä tulokset ovat samankaltaisia, eli myönteisiä vaikutuksia on koettu päivärytmissä, arjen asioiden hoitamisessa sekä sosiaalisten taitojen kehittymisessä. Salo (2019, 18–27) on opinnäytetyössään keskittynyt yksilövalmennuksen merkitykseen. Yksilövalmennus on koettu tärkeäksi työmuodoksi etenkin elämänhallintaan liittyvissä taidoissa, työelämä- ja opintoasioissa sekä itsetunnon vahvistamisessa.

Sovari on sosiaalisen vahvistumisen mittari, jolla mitataan työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuutta. Sovarin tarkoituksena on tuoda esille työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön sosiaalisesti vahvistavia vaikutuksia. Keskityn nyt työpajojen valtakunnallisiin Sovari-tuloksiin, jotka on tehty vuonna

2020. Sovari-kyselyyn on silloin vastannut 3639 valmentautujaa yhteensä 174 eri työpajalta. Sovari-kysely on ollut käytössä vuodesta 2016. Vuonna 2020 kyselyn tuloksiin on vaikuttanut koronapandemia, minkä vuoksi työpajatoimintaa järjestettiin etätapaamisten muodossa. (Kinnunen 2021.)

Vuonna 2020 työpajatoiminta sai asteikolla 1–5 arvosanan 4,3. Työvalmennus sai arvosanan 4,5 ja yksilövalmennus 4,4. Työtehtäville ja toiminnalle annettiin arvosana 4,2, osallisuuden toteutumiselle 4,1 ja työpajan yhteisöllisyydelle 4,2. Tulosten mukaan 94 % valmentautujista on kokenut sosiaalista vahvistumista jonkin verran työpajajakson aikana. Selvää vahvistumista oli kokenut 65 % valmentautujista. Sovari-tulokset on jaoteltu ikäryhmittäin nuoriin (alle 29-vuotiaat) sekä aikuisiin (yli 29-vuotiaat). Eri ikäryhmien vertailussa käy ilmi, että nuoret ovat tyytyväisempiä työpajatoimintaan kuin aikuiset. Nuoret ovat tyytyväisempiä työpajalla oleviin tehtäviin ja osallisuuden toteutumiseen. Tulosten mukaan nuoret ovat myös tyytyväisempiä työ- ja yksilövalmennukseen, ja kokevat saavansa apua mieltä painavissa asioissa sekä tukea omiin jatkosuunnitelmiinsa. (Kinnunen 2021.)

Sovari-tuloksissa starttivalmennukseen osallistuneet valmentautajat ovat olleet tyytyväisiä osallisuuden toteutumiseen työpajoilla. Starttivalmennukseen osallistuneista (N = 422) 86 % arvioi, että työpajalla suunnitellaan toimintaa melko tai erittäin hyvin yhdessä valmentajien kesken. Starttivalmennukseen osallistuneet ovat kyselyn mukaan kokeneet enemmän sosiaalista vahvistumista kuin muihin palveluihin osallistuneet valmentautajat. Starttivalmennukseen osallistuneilla on vahvemmat tuen tarpeet sekä haasteellisemmat elämäntilanteet, jonka vuoksi sosiaalista vahvistumista voi tapahtua enemmän. Starttivalmennukseen osallistuneet ovat kokeneet muutosta parempaan mm. arjen asioiden hoitamisessa, opiskelu- ja työelämävalmiuksissa sekä arjenhallinnassa. (Kinnunen 2021.)

3 TUTKIMUKSEN KONTEKSTI

3.1 Tukeva-säätiö sr

Tukeva-säätiö sr on voittoa tavoittelematon yleishyödyllinen yhteisö, joka toimii Kuopiossa, Leppävirralla, Siilinjärvellä sekä Varkaudessa (Tukeva-säätiö s.a). Tukeva-säätiö sr tuottaa valmennuspalveluita, joiden tarkoituksena

on ehkäistä syrjäytymistä ja tuottaa työllisyyttä edistäviä palveluita. Tukeva-säätiö sr:n ydinosaamiseen kuuluu yksilö- ja työvalmennus sekä kiertotalous. Tukeva-säätiössä ekologisuus koetaan tärkeänä. Tukeva-säätiö sr vastaanottaa kierrätystavaroita, joille annetaan uusi elämä työpajoilla. Osa tuotteista menee myyntiin myös sellaisenaan. Tukevalla valmistetaan myös omia tuotteita, joita myydään kierrätystuotteiden lisäksi Elävä kauppa -myymälöissä. (Kamppuri 2022.)

Tukeva-säätiöllä starttivalmennuksen tarkoituksena on tunnistaa nuoren kyvyt ja mahdollisuudet kehittyä. Nuorta tuetaan kohtaamaan oman elämänsä haasteet sekä tuetaan tulevaisuudensuunnittelussa. Starttivalmennus on suunnattu 16–29-vuotiaille nuorille, jotka tarvitsevat tukea koulutus- ja työmarkkinoille pääsyssä. Starttivalmennuksessa huomioidaan nuorten yksilölliset tarpeet, vahvistaen elämänhallinnan taitoja sekä sosiaalisia taitoja. Starttivalmennuksessa tärkeässä roolissa on toiminnallisuus ja konkreettinen tekeminen. Leppävirran starttivalmennuksessa valmentautujilla on mahdollisuus tehdä esim. käsitöitä, taidetta tai osallistua ruuan valmistukseen. Starttivalmennuksessa olevilla nuorilla on mahdollisuus osallistua eri pajojen toimintaan, ja sitä kautta kehittää omia työelämätaitojaan sekä kokeilla erilaisia työtehtäviä. Leppävirran toimipisteellä toimivia pajoja ovat Elävä kauppa -myymälä, lajittelu, puuverstas sekä teippaus- ja painatuspuoli. (Kamppuri 2022.)

Starttivalmennukseen voi sisältyä myös ryhmätyöskentelyä, jossa keskitytään esim. itsetuntoasioihin sekä tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistämiseen. Starttivalmennuksessa keskeisessä roolissa on yksilövalmennus. Yksilövalmennus kulkee koko ajan konkreettisen tekemisen rinnalla. Yksilövalmennuksessa nuori suunnittelee yhdessä valmentajan kanssa valmennuksen sisältöä ja samalla kartoitetaan nuoren tuen tarpeita. Starttivalmennuksen tarkoituksena on tunnistaa oman elämän haasteet sekä saada onnistumisen kokemuksia. (Kamppuri 2022.)

Tukeva-säätiöllä yksilö- ja työvalmennus ovat toisiaan tukevia menetelmiä. Yksilövalmennuksessa kartoitetaan valmentautujan elämäntilannetta, jonka pohjalta laaditaan valmennuksen tavoitteet. Yksilövalmennuksen tavoitteena

on tukea valmentautujan toimintakyvyn vahvistumista sekä kehittää arjen hallinnan taitoja. Yksilövalmennukseen sisältyy erilaisia minä-tehtäviä, vahvuustyöskentelyä sekä kulkemista nuoren omia tavoitteita kohti. Yksilövalmennuksen tarkoituksena on auttaa valmentautujaa kokonaisvaltaisesti, jonka vuoksi yksilövalmennukseen sisältyy kuuntelemista, valmentautujan asioiden selvittämistä sekä tukipalvelujen piiriin ohjaamista. Tarvittaessa yksilövalmennukseen voi sisältyä myös neuropsykiatrista valmennusta. Yksilövalmennuksessa tehdään yhteistyötä sosiaali-, terveys-, koulutus- ja työllisyysalojen asiantuntijoiden kanssa. (Kamppuri 2022.)

Leppävirralla starttivalmennukseen ohjaututaan yleisimmin sosiaalitoimen kautta. Nuori voi ohjautua myös itsenäisesti starttipajalle tai ohjautua esim. etsivän nuorisotyön tai TE-palveluiden kautta. Starttivalmennukseen tulemiselle voi olla monia eri syitä, kuten opintojen keskeytyminen, työttömyys tai kuntoutuminen. Sosiaalityöntekijä ottaa yhteyttä starttivalmentajaan, jolloin nuorelle sovitaan tutustumiskäynti. Tutustumiskäynnillä nuorelle kerrotaan starttivalmennuksen toiminnasta. Starttivalmennukseen osallistuminen on nuorelle vapaaehtoista, ja nuori päättää itsenäisesti osallistumisestaan. Starttivalmennusjakso voidaan keskeyttää, jos nuori ei pysty sitoutumaan toimintaan, Tukeva-säätiön toimintaohjeisiin tai päihteettömyyteen. Starttivalmennuksen sopimukset tehdään yksilöllisesti. Starttivalmennuspäivien määrä ja päiväkohtainen tuntimäärä sovitaan nuoren tilanteeseen sopivaksi. (Kamppuri 2022.)

Starttivalmennukseen tehtävät sopimukset ovat pituudeltaan 1–3 kuukautta. Sopimuksissa määritellään tavoitteet nuoren tilanteen mukaan. Tavoitteena voi olla esim. päivärytmin ylläpitäminen, omien raha-asioiden hoitaminen tai itsenäistyminen. Sopimuksen päättyessä pidetään palaveri sopimuksen jatkosta. Palaverissa voi olla mukana mm. sosiaalityöntekijä, valmentaja sekä nuori itse tai nuorelle muita tärkeitä verkostoja. Starttivalmennusjakson alussa nuori allekirjoittaa vaitiolositoumuksen, luvan tietojenkäsittelyyn sekä luvan pitää yhteyttä muihin nuoren kontakteihin. Tukeva-säätiöllä tehdään nuoresta kirjauksia valmennuksen arvioinnin tukijärjestelmään. Starttivalmennusjakson aikana tehdään väliarvioita ennen sopimuksen päättymistä tai uuden sopimuksen tekemistä. Starttivalmennuksen päätyttyä tehdään loppuarvio. Väliarvio ja loppuarvio toimitetaan sosiaalitoimeen. (Kamppuri 2022.)

3.2 Sosiaalinen kuntoutus Leppävirralla

Nuori voi tulla starttivalmennukseen sosiaalisen kuntoutuksen päätöksellä. Sosiaalisesta kuntoutuksesta on säädetty sosiaalihuoltolaissa. Sosiaalinen kuntoutus on sosiaalipalvelu, jonka perusteena on asiakkaan toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen. Sosiaalisen kuntoutuksen palveluihin ohjautaan oman sosiaalityöntekijän kautta. Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvioinnin sekä maksusitoumuksen palveluntuottajalle eli Tukeva-säätiölle. Sosiaalisen kuntoutuksen sopimus tehdään nuoren kanssa starttipajalla. (Kamppuri 2022.)

Sosiaalisen kuntoutuksen tarkoituksena on vahvistaa arjenhallintaitoja, vuorovaikutussuhteita sekä omaa toimijuuden roolia. Sosiaalisen kuntoutuksen keinoja ovat yksilöllinen tuki, toiminnalliset ryhmät, vertaistuki sekä työtoiminta. Sosiaalisessa kuntoutuksessa työ- ja yksilövalmentaja tekevät yhteistyötä valmentautujan kanssa, jotta hän voisi saavuttaa omat tavoitteensa. Sosiaalisessa kuntoutuksessa keskitytään seuraavanlaisiin asioihin: omien voimavarojen ja arjenhallinnan lisääminen, terveyden ja hyvinvoinnin kohentaminen sekä tulevaisuuden näkymien selkeyttäminen. (Sosiaalinen kuntoutus s.a.)

3.3 Kuntouttava työtoiminta Leppävirralla

Nuori voi tulla starttivalmennukseen myös kuntouttavan työtoiminnan päätöksellä. Kuntouttava työtoiminta on tarkoitettu niille, jotka eivät toimintakyvyn rajoitusten vuoksi pysty osallistumaan työhön. Kuntouttavan työtoiminnan päätöksen tekee sosiaalityöntekijä. (Kamppuri 2022.) Kuntouttavan työtoiminnan pohjana on aktivointisuunnitelma, joka laaditaan työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan sosiaalihuollon sekä valmentautujan kanssa. Kuntouttavan työtoiminnan on oltava tavoitteellista, jotta se parantaa asiakkaan elämänhallintaa ja toimintakykyä. (Kuntouttava työtoiminta s.a.)

Kuntouttava työtoiminta on sosiaalihuoltolain mukainen sosiaalipalvelu, josta säädetään kuntouttavan työtoiminnan laissa. Kuntouttava työtoiminta jaetaan kolmeen eri palveluun, jotka ovat: työ- ja toimintakykyä kartoittava, työ- ja

toimintakykyä edistävä sekä oppimis- ja työelämävalmiuksia edistävä kuntouttava työtoiminta. Työ- ja toimintakyvyn kartoittamisessa on tarkoitus selvittää, millaisia työtehtäviä valmentautuja pystyy työpajalla tekemään. Työ- ja toimintakykyä edistävässä palvelussa valmentautujan päämääränä on työllistyä työpajan ulkopuolelle. Oppimis- ja työelämävalmiuksia edistävässä kuntouttavassa työtoiminnassa on tarkoituksena edistää valmentautujan mahdollisuuksia työllistyä avoimilla työmarkkinoilla tai edistää kouluttautumista. (Kuntouttava työtoiminta s.a.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Tutkimuksen kohde ja tutkimuskysymykset

Tutkimusaiheen ja teoriaan tutustumisen jälkeen alkaa tutkimuskysymysten pohtiminen ja muodostaminen. Tarkkojen tutkimuskysymysten avulla työskentely on helpompaa ja ajatuksia saa paremmin suunnattua tutkittavaan aiheeseen. Laadullisessa tutkimuksessa tutkimusongelman asettelu on melko joustavaa. Hyvä tutkimusongelma on yksiselitteinen ja selkeä. Tutkimuskysymys sisältää tiedon siitä, mitä halutaan tutkia. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Opinnäytetyöni tutkimuksen kohteena ovat Tukeva-säätiö sr:n yksilövalmennukseen osallistuneiden nuorten kokemukset. Kohderyhmänä ovat Tukeva-säätiön starttivalmennuksessa mukana olleet valmentautajat. Tutkimuksen tavoitteena on erityisesti tuottaa tietoa yksilövalmennukseen liittyvistä kokemuksista. Tutkimuskysymyksenä on: millaisia kokemuksia Tukeva-säätiö sr:n yksilövalmennukseen osallistuneilla nuorilla on ollut toiminnasta?

4.2 Tutkimusote ja aineistonkeruumenetelmä

Opinnäytetyöni on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään ihmisten kokemuksiin ja keskeisessä osassa ovat ilmiöiden merkitykset eri ihmisille. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään ymmärtämään asioita tutkittavan henkilön näkökulmasta. Tutkimuksen kohteena ovat tutkittavien kokemukset, ajatukset, tunteet ja merkitykset, joita he ovat tutkittavalle asialle antaneet. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää tutustua kirjallisuuteen. Kirjallisuuteen tutustumalla tutkija syventää omaa tietämystään, ja aiempien tutkimuksien avulla pystytään perustelemaan tarvetta omalle tutkimukselle. Aiempiin tutkimuksiin perehtymisen jälkeen aloitetaan tutkimusaineiston kerääminen. Aineistoa kerätään yleensä pieneltä joukolta ihmisiä, koska tavoitteena on saada mahdollisimman laadukas aineisto, josta tutkittavien kokemuksia pystytään mahdollisimman tarkasti analysoimaan. Laadullisen tutkimuksen haasteena on saada tutkittavat puhumaan avoimesti omista kokemuksistaan. Laadullisessa tutkimuksessa aineistonkeruumenetelminä voidaan käyttää haastatteluita ja havainnointia. (Eskola & Suoranta 1998.)

Tutkimukseni aineistonkeruumenetelmänä on yksilöhaastattelu. Haastattelu on joustava tapa hankkia tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelun tarkoituksena on tuottaa tietoa haastateltavan ajatuksista, käsityksistä, kokemuksista sekä tunteista. Haastattelu on sosiaalinen vuorovaikutustilanne, jossa on mahdollista suunnata tiedonhankintaa tiettyihin teemoihin. Haastattelun etuihin kuuluu mm. haastateltavan aktiivinen rooli, mahdollisuus tarkentaa omia vastauksia tai kysymyksiä sekä motivoinnin mahdollisuus. Haastattelutilanteessa on mahdollisuus vielä motivoida haastateltavaa toisin kuin kyselylomakkeessa. (Hirsjärvi & Hurme 2008.)

Haastattelutilanteisiin liittyy myös haasteita, joita voivat olla mm. haastattelijan vähäinen kokemus. Haastateltavien etsimiseen, haastattelun toteuttamiseen sekä haastatteluiden purkamiseen vaaditaan myös aikaa. Haastattelun avulla tavoitettava ihmismäärä on pieni verrattuna esim. verkkokyselyn avulla tavoitettavaan ihmismäärään. Haastatteluaineiston analysointi voi olla myös ongelmallista, koska valmiita malleja analysointiin ei ole. (Hirsjärvi & Hurme 2008.)

Opinnäytetyössäni hyödynnetään teemahaastattelua. Teemahaastattelu antaa merkityksen haastateltavien erilaisille kokemuksille. Teemahaastattelussa kaikkien haastateltavien kanssa käydään samat teemat läpi. Teemahaastattelussa ei hyödynnetä tarkkoja kysymyksiä, jonka vuoksi haastateltavat voivat nostaa esiin myös uusia teemoja. Teemahaastattelussa kysymyksillä ei ole tarkkaa muotoa tai järjestystä. Haastattelutilanteessa on myös mahdollista kysyä tarkentavia kysymyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2008.) Teemahaastattelussa

kysymyksiä ei muotoilla tarkasti tai esitetä aina samassa muodossa. Teema-haastattelua varten tutkijan täytyy perehtyä kirjallisuuteen sekä valita omat näkökulmansa ja tutkimuksen kannalta keskeiset teemat. Teemahaastattelussa korostuu haastateltavien puhe ja heidän kokemuksensa. (Kallinen & Kinnunen 2006.)

Laadullinen tutkimusote sopii tutkimukseeni, koska tavoitteena on tuottaa tietoa nuorten kokemuksista, joita he ovat saaneet yksilövalmennuksen kautta. Haastattelun avulla tietoa saadaan kerättyä erilaisista kokemuksista. Teemahaastattelua hyödyntämällä nuoret voivat nostaa esiin myös teemoja, joita ei entuudestaan teemahaastattelurungossa ole. Menetelmän avulla voidaan hyödyntää myös vapaata keskustelua, jota aiheesta syntyy. Menetelmän avulla saadaan laajempia kuvauksia haastateltavilta kuin käyttämällä suppeita ja tarkkoja kysymyksiä.

4.3 Aineistonkeruuprosessin eteneminen

4.3.1 Aineistonkeruuprosessi

Aineiston kerääminen toteutettiin toukokuussa 2022. Haastattelut toteutettiin kahtena peräkkäisenä päivänä. Haastattelupaikkana oli Tukeva-säätiö sr:n Leppävirran yksikön tilat. Haastateltavia oli yhteensä neljä, koska yksi nuorista perui osallistumisensa haastattelupäivänä. Haastateltavat olivat Leppävirran Tukeva-säätiö sr:n starttivalmennuksessa mukana olevia nuoria. Nuoret saivat tietää mahdollisuudesta osallistua tutkimukseen oman yksilövalmentajansa kautta. Leppävirran yksikössä toimiva yksilövalmentaja on opinnäytetyöni ohjaaja, joten hän kysyi nuorilta, ketkä heistä haluaisivat osallistua haastatteluun.

Ennen haastattelua esittelin itseni, kerroin haastattelun tarkoituksesta sekä opinnäytetyöstäni. Kävimme nuorten kanssa läpi, että haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista. Nuoret allekirjoittivat kirjallisen suostumuksen haastatteluun osallistumisesta. Kerroin, että lopullisesta opinnäytetyöstä ei voida heitä tunnistaa, eikä heidän tietojaan tule mihinkään näkyviin. Kysyin nuorilta luvan haastatteluiden nauhoittamiseen, ja kerroin, että nauhoitukset hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Haastatteluiden nauhoittamisessa hyödynsin puhelimeen ladattavaa sovellusta.

Haastattelutilanteessa käytin apuna etukäteen laatimaani teemahaastattelurunkoa (liite1), joka löytyy liitteenä opinnäytetyön lopusta. Omien havaintojeni mukaan haastattelutilanteet olivat ilmapiiriltään rentoja, eikä nuoret tuntuneet jännittävän tilannetta. Haastattelutilanteessa hyödynsin paljon tarkentavia kysymyksiä, koska nuorilta saadut vastaukset olivat osittain suppeita. Yritin olla johdattelematta kysymyksiä mihinkään suuntaan. Nuoret kertoivat avoimesti, miten olivat päätyneet mukaan työpajatoimintaan ja minkälaisia asioita taustalla on ollut vaikuttamassa. Haastatteluiden lopussa kävimme haastateltavien kanssa läpi vielä yhteenvedon keskustelluista asioista, ja nuorella oli vielä siinä vaiheessa mahdollisuus lisätä tai tarkentaa omia vastauksiinsa.

Mielestäni ensimmäinen haastattelutilanne oli vaikein, koska olin hieman yllätynyt siitä, miten runsaasti tarkentavia kysymyksiä joutui esittämään. Ensimmäisen haastattelun jälkeen täydensin muihin haastattelulomakkeisiin kysymyksiä, jotta loput haastattelut sujuisivat jouhevammin. Jokaisella haastateltavalla oli aihe, josta heillä oli enemmän sanottavaa kuin muilla haastateltavilla, esim. yksi haastateltava osasi kertoa, millaisia työllistymismahdollisuuksia Leppävirralla on. Omia kysymyksiä piti myös tarkentaa käsitteiden osalta, koska osa nuorista ei esim. tiennyt onko heillä ollut yksilövalmennusta. Kaikkien haastatteluiden pituus oli noin 15 minuuttia.

4.3.2 Tutkimuksen eettisyys

Tutkimuksen tekemiseen liittyy aina eettisiä kysymyksiä, etenkin tutkimuksen liittyessä ihmisiin. Tutkimukseen liittyvät eettiset asiat ovat läsnä jokaisessa tutkimuksen vaiheessa. Tutkimuksen täytyy olla eettisesti läpinäkyvä eli tutkittavien täytyy tietää tutkimuksen tarkoitus, mitä varten tietoa kerätään, miten ja milloin se julkaistaan. Haastattelua varten tutkittavilta tulee pyytää suostumus tutkimuksen tekemiseen. Heille tulee myös kertoa, miten tutkimus etenee ja miten tietoja käytetään. Suostumuksella voidaan myös osoittaa, että tutkittava osallistuu tutkimukseen vapaaehtoisesti. Tärkeässä roolissa on myös tutkittavien anonymiteetti. Tutkimuksen raportointi tulisi tehdä niin, että henkilöitä ei

voida tunnistaa. Täysi anonymiteetti voi olla haasteellista, koska henkilöt tunteva ihminen voi haastattelujen perusteella tunnistaa, kuka on kyseessä. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen tekemistä ohjaavat yleiset eettiset periaatteet. Yleisten eettisten periaatteiden mukaan tutkittavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä tulee kunnioittaa. Tutkimuksesta ei myöskään saa aiheutua haittaa tutkittavalle, yhteisölle tai ympäristölle. (Kohonen ym. 2019.) Vuonna 2019 on tullut voimaan ohje ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisistä periaatteista. Ohje koskee myös ihmistieteiden eettistä ennakoarviointia Suomessa. Ohjeessa otetaan kantaa seuraaviin asioihin: tutkittavan kohtelu ja oikeudet, alaikäisen ja vajaakykyisen tutkimukset, henkilötietojen käsittely, yksityisyyden suoja sekä tutkimusaineistojen avoimuus. (Kettunen ym. 2019.)

Tutkimukseen osallistuvalla henkilöllä on seuraavanlaisia oikeuksia: oikeus osallistua tutkimukseen vapaaehtoisesti, oikeus keskeyttää osallistuminen ilman seuraamuksia sekä peruuttaa suostumuksensa osallistua tutkimukseen. Tutkittavalla on myös oikeus saada tietoa tutkimuksen sisällöstä, henkilötietojen käsittelystä sekä käytännön toteutuksesta. Tutkittava voi keskeyttää oman osallistumisensa tutkimukseen, mutta ennen keskeyttämistä kerättyjä tietoja voidaan vielä hyödyntää tutkimuksessa. (Kohonen ym. 2019.)

Tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki ohjaavat henkilötietojen käsittelyä tutkimuksessa. Tutkimuksen tekijän tulee perustella, miksi henkilötietoja tarvitaan tutkimukseen, ja pyytää suostumus henkilötietojen käsittelyyn tutkittavilta. Tutkimusaineisto kannattaa pseudonymisoida mahdollisimman aikaisin, eli hyödyntää peitenimiä tutkimusaineistossa. Pseudonymisoinnin myötä tutkittavien henkilötietojen ei tarvitse olla näkyvissä tutkimusaineistossa. (Kettunen ym. 2019.)

Omassa tutkimuksessani olen huomionnut eettiset asiat. Toimeksiantajan kanssa olen tehnyt opinnäytetyösopimuksen sekä hakenut tutkimuslupaa. Tutkittavia on informoitu suullisesti sekä kirjallisesti tutkimuksen tarkoituksesta. Tutkittavilta on kysytty lupa kirjallisesti henkilötietojen käsittelyyn. Tutkimuk-

nessa kerättäviä henkilötietoja ovat nimi, ikä, sukupuoli ja koulutustausta. Tutkittavilta on kysytty suullisesti sekä kirjallisesti lupa, että haluavatko he osallistua tutkimukseen. Lopullisessa opinnäytetyössä ei ole näkyvillä tutkittavien nimetietoja. Tutkimusraporttiin haastateltavat on merkitty merkinnöillä nuori A-D, jotta heitä ei voida tunnistaa.

4.4 Aineiston analyysi

Aineiston analyysillä tarkoitetaan aineiston läpikäymistä ja aineiston tiivistämistä. Laadullisessa tutkimuksessa analyysia voidaan tehdä useilla eri tavoilla, mutta yleisimmät menetelmät ovat koodaaminen, teemoittelu sekä tyyppittely. Aineiston analysointi alkaa aineistoon tutustumisella ja muuttamisella kirjalliseen muotoon, jota kutsutaan litteroinniksi. Tutkijan täytyy aineiston analyysin myötä löytää aineistosta tutkimuskysymysten kannalta oleelliset asiat. Tekemänsä analyysin perusteella tutkija tekee tulkintoja ja päätelmiä aineistosta. (Kallinen & Kinnunen 2006.)

Aineiston analyysia varten haastattelut nauhoitetaan haastateltavien luvalla. Nauhoitukset kuunnellaan ja kirjoitetaan auki eli litteroidaan. Litteroinnin jälkeen aineistoa lähdetään tarkastelemaan erilaisten menetelmien avulla, joita ovat mm. teemoittelu sekä koodaus. Teemoittelussa aineisto järjestellään teemojen ja koodauksella merkitään esim. alleviivaamalla litteroidusta tekstistä samaan teemaan liittyvät asiat. Aineiston järjestelemisen ja läpikäymisen jälkeen voi aloittaa aineiston tulkitsemisen. Tulkinnan myötä syntyneitä johtopäätöksiä kirjataan tutkimusraporttiin. Tutkimustyön valmistumisen jälkeen nauhoitukset hävitetään asianmukaisesti. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Sisällönanalyysimenetelmäksi valitsin litteroinnin sekä aineiston järjestelemisen teemoittain, koska haastattelu on rakennettu tiettyjen teemojen ympärille. Aluksi kuuntelin nauhoitukset kahdesti läpi, ja tein muistiinpanoja. Kahden kuuntelukerran jälkeen aloitin kirjoittamaan haastatteluja auki Word-kirjoitusohjelmaan. Litteroidun aineiston tulostin, koska koin aineiston tarkastelemisen ja koodaamisen näin helpommaksi. Hyödynsin koodauksessa eri värisiä kyniä, joilla sain samaan teemaan liittyvät asiat erotettua muusta tekstistä. Koodaamisen jälkeen aloitin kirjaamaan tuloksia opinnäytetyöhön. Haastateltavat on

merkitty tutkimustuloksiin merkinnöillä nuori A-D. Tulosten kirjaamisen jälkeen tarkastelin vielä tutkimustuloksia kokonaisuutena. Vertailin saamiani tuloksia aiempiin tutkimustuloksiin, ja aloitin kirjaamaan tulosten yhteenvetoa.

Nauhoitettua aineistoa on yhteensä 57 minuuttia ja litteroitua aineistoa 14 sivua. Keräämäni aineisto on laajuudeltaan pieni, koska haastateltavana oli neljä nuorta. Aineiston perusteella ei voi tehdä yleistyksiä, mutta sen avulla voidaan selvittää nuorten kokemuksia juuri Leppävirran Tukeva-säätiön startti- ja yksilövalmennuksesta. Tutkimusaineiston perusteella saadaan tietoa nuorten taustatiedoista, kokemuksista sekä mahdollisista kehittämiskohteista, joita he näkevät startti- ja yksilövalmennuksella olevan.

5 TULOKSET

5.1 Haastateltavien taustatiedot

Haastatteleman nuoret ovat Leppävirran starttivalmennukseen osallistuneita nuoria. Nuoria oli yhteensä neljä, kolme heistä oli 24-vuotiaita ja yksi oli 21-vuotias. Kolme heistä oli naisia ja yksi oli mies. Kahdella heistä oli ammattitutkinto käytynä, yhdellä oli ylioppilastutkinto sekä kuukauden ajan yliopisto-opiskelua takana. Yhdellä nuorella oli ammatilliset opinnot keskeytyneet kolme kertaa. Koulutuksen keskeytyessä hän oli aina uudestaan tullut starttivalmennukseen eli tämä oli hänelle kolmas kerta starttivalmennuksessa. Kaikki valmennuskerrat ovat olleet Leppävirran Tukevalla. Yksi nuorista oli ollut aikaisemmin kesätöissä Tukevalla vuonna 2013 ja yksi nuorista oli tehnyt vapaaehtoistyötä leipomossa. Muilla nuorilla ei ollut työkokemusta.

5.2 Starttivalmennuksen aloittaminen

Koulutuksen keskeyttämisen syitä nuorilla olivat olleet terveydelliset syyt, uupuminen sekä mielenterveysongelmat. Osa nuorista koki, että mielenterveysongelmien olleen työllistymisen esteenä ammattiin valmistumisen jälkeen. Jatko-opiskelun suhteen haasteelliseksi koettiin uupumus sekä korkeakouluopiskelun erilaisuus verrattuna aiempiin opintoihin. Opintoihin kiinnittyminen oli koettu haasteelliseksi. Ammatillisten opintojen keskeyttämisen syyksi kerrottiin olevan terveydellisiä syitä sekä motivaation puute. Terveydellisiä syitä olivat olleet mm. leikattu polvi, joka oli jo opiskeluaikana haitannut

työskentelyä. Kaikkia opiskeltuja aloja ei myöskään koettu kiinnostavaksi, jonka vuoksi opiskelu oli keskeytynyt.

“Ööö... lähihoitaja keskeyty, mä olin silloin vasta päässy ysiltä ja menin suoraan sinne. Se keskeyty omien terveydellisten syiden takia. Vartija-ala oli silleen, että oisin voinut käydä sen loppuun, mutta sitten se keskeytyi, kun mun polvi oli leikattu kaksi kertaa, niin en olis voinu niitä voimakurssijuttuja esimerkiksi käydä kunolla. Puhtaanapito nyt oli vähän semmonen, että ei se ollutkaan mun juttu. Mä tykkään kyllä siivota, mutta se oli vähän semmone, että en ois halunnu työkseni sitä tehdä.” Nuori C.

“Ja sen jälkeen oli vielä se, että opiskelu muuttuu niin radikaalisti, niin en ollut siihen tottunut eikä se ollut oikein minun oppimista edesauttavaa. Sitten myös siinä, että tuntu että en kuuluisi sinnefiilis, niin. Ei varmaan edesauttanu asiaa.” Nuori D.

Nuoret olivat päätyneet starttivalmennukseen, koska he olivat halunneet arkeen rutiinia sekä tekemistä. Kaikilla nuorilla oli pitkä kokemus starttivalmennuksesta, sillä he olivat olleet mukana toiminnassa 1–3 vuotta. Tällä hetkellä kaikki nuoret kertovat viihtyvänsä starttivalmennuksessa ja osallistuvansa säännöllisesti toimintaan. Kolmella nuorelle on starttivalmennusta kaksi kertaa viikossa, 4 tuntia kerrallaan. Yhdellä nuorella on 4–5 tunnin päiviä kolme kertaa viikossa.

Kaikki nuoret kertovat olevansa lähtöisin Leppävirralta, ja he ovat tienneet Tukevan olemassaolosta jo ennen starttivalmennuksen aloittamista. Osa nuorista tiesi Tukeva-säätiön perheenjäsenten kautta, sillä joku heidän perheenjäsenistään oli työskennellyt Tukevalla tai ollut aikaisemmin starttivalmennuksessa. Starttivalmennukseen ohjaavia tahoja on ollut etsivä nuorisotyö sekä terveydenhuollon ammattihenkilöt.

“Se vaan tuli. Mulle oli pitkään ehotettu sitä, mutta en suostunut menemään mutta sitten mä loppujen lopuksi menin, kun päiväosastolta sitä suositeltiin ja tulin sitten tänne. Olen ollut tässä kyllä ihan koko ajan.” Nuori B.

Osa nuorista oli kokenut starttipajalla aloittamisen olleen haasteellista. Yhdelle nuorelle starttivalmennukseen osallistumista oli pitkään suositeltu, mutta hän oli kieltäytynyt, koska sinne lähteminen oli tuntunut vaikealta. Alkuun osallistuminen oli ollut vaikeampaa motivaation puutteen vuoksi. Alkuun toimintaan

osallistumiseen on vaikuttanut samat syyt kuin koulun keskeyttämisessä, kuten mielenterveysongelmat ja uupumisen tunne.

“Mie oletin, että täällä oikeesti on vaan semmosia ihmisiä, joilla on pahasti ongelmia elämässä. Mitä mä vähän pelkäsin alussa, koska vähän miljoona ja yksi pelkoa itselläni. Eikä tää sitten ollut niin karsee kuin oletin. Kannatti ottaa silleen niinku avara mieli.”
Nuori A.

Nuoret toivat esille myös ennakko-oletuksia, joita heillä oli ollut starttivalmennuksen suhteen. Yksi nuorista oli ajatellut, että starttivalmennukseen osallistuvilla ihmisillä on vaikeita haasteita elämässään. Haastatteluiden aikana ei kuitenkaan selvinnyt, mistä ennakko-oletukset olivat peräisin. Ennakko-oletusten syynä on voinut olla tietämättömyys siitä, kenelle starttivalmennus on suunnattu.

5.3 Kokemukset startti- ja yksilövalmennuksesta

Nuoret ovat tehneet erilaisia työtehtäviä starttivalmennuksen aikana. Kolmella nuorella on ollut kassatyöskentelyä Elävän kaupan puolella. Lisäksi nuoret kertovat, että he ovat tehneet pieniä askartelutöitä, piirtämistä, virkkausta, leipomista, lajittelua sekä koulutöitä. Välillä nuoret kertovat myös pelanneensa lautapelejä, jos on ollut hiljaisempi päivä. Nuoret kokevat, että työtehtävät ovat olleet sopivan haastavia, ja sellaisia, joista he ovat selvinneet. Nuoret kertoivat, että kassatyöskentely on auttanut sosiaalisten taitojen kehittämisessä, koska heidän on pitänyt siinä palvella asiakkaita.

“No, täällä ehkä ainakin sosiaaliset taidot kehitty paremmin. Tai, kun on tossa kassalla ja palvelee ihmisiä. Mä meinaan olla vähän semmonen, että jos on paljon ihmisiä, niin menee ihan sönkötykseksi.” Nuori C.

Yksilövalmennuksen puolella nuoret kertovat käyneensä läpi tunteiden tunnistamista, itsenäistymiseen liittyviä asioita sekä yleisesti hyvinvointiin sekä mielenterveyteen liittyviä asioita. Yksi nuorista kuvasi, että yksilövalmennuksesta on ollut suuri hyöty, ja keskusteluja on käyty laidasta laitaan. Hän kertoi, että keskustelun aiheena on saattanut olla terveyshuolet tai uutiset maailman tilanteesta.

“Ja, näin tätä, tulee vähän tämmöistä pientä ohjelmaa sitten muun muassa myös siinä, että miten aikuistutaan-touhua. Koska aikuis-tuminen on vaikeeta, enkä ymmärrä vieläkään siitä paljon mitään. – –Jutellaan ja semmonen kiva, hyvä meininki, en ole ainakaan huomannut paljon kiusaamista tai mitään.” Nuori A.

Nuoret olivat asettaneet starttivalmennusjaksolle omat tavoitteensa. Tavoitteenä oli mm. saada koulupaikka, säilyttää arkirutiinit, päästä työelämään sekä oppia talouden hallintaa. Osalla nuorista oli jo jatkosuunnitelmia, kuten siirtyä tekemään palkkatuettua työtä Tukeva-säätiölle. Yhdelle nuorelle oli ehdotettu sosiaalityöntekijän puolesta toimintakeskuksen toimintaan osallistumista, mutta tämä ehdotus oli ollut vasta puhetasolla. Kellään nuorista ei ollut vielä täyttä selkeyttä siitä, että minkälainen työ tai koulutus heitä kiinnostaisi tulevaisuudessa.

“Tällä hetkellä on vaan tavoitteena, että mun arkirutiinit säilyy. Ollaan mietitty, että olisiko joku muu paikka mulle parempi. Ne on ehdottanu tommosta toimintakeskusta. En ole kyllä asiasta itse ihan samaa mieltä. Tällasta sossu on puhunu mun kanssa.” Nuori B.

Haastatteluissa nousi esille monia asioita, joihin nuoret olivat kokeneet saaneensa hyötyä. Nuoret olivat kokeneet hyödyllisenä, että päiviin on saanut tekemistä ja rutiinia sekä säännöllistä arkirytmää on helpompi pitää yllä. Uusien taitojen oppimista pidettiin myös tärkeänä, kuten kassakoneen käyttäminen ja virkkaaminen. Osa nuorista kertoi, että Tukeva-säätiö sr saattaa olla päivän ainoa sosiaalinen kontakti, jossa pääsee keskustelemaan muiden ihmisten kanssa. Nuoret myös kokivat, että heidän itsetuntonsa oli parantunut starttivalmennuksen aikana. Yksi nuorista toi esille, että mieliala on pysynyt taiseisempänä, kun on osallistunut säännöllisesti starttivalmennukseen. Kaikki nuoret olivat kokeneet saaneensa riittävästi ohjausta ja tukea starttivalmennuksen aikana.

Nuoret kokivat olevansa tällä hetkellä tyytyväisiä Tukeva-säätiö sr:n starttivalmennuksen sisältöön. Ainoana kritiikkinä tuli, että taidetarvikkeita voisi olla enemmän. Kaikki haastattelemani nuoret olivat olleet starttivalmennuksessa jo pidempään. He osasivat kertoa, että starttivalmennuksen sisältö on muuttunut hieman, heidän mielestään kuitenkin parempaan suuntaan. Nuoret kokivat, että tällä hetkellä he saavat vapaammin kokeilla useita erilaisia työtehtäviä

kuin aikaisemmin. Miellyttävä ja kiinnostava tekeminen on yhteydessä myös nuorten viihtymiseen starttivalmennuksessa.

“Hyvä kysymys. En mä keksi oikeastaan mitään minun mielestä tosi mukava ja mielellään haluaisin olla pidempäänkin täällä. Täällä on kivaa. No no, jos mun pitäis jotain pientä moittia niin lisää piirustuspaperia olis aika bueno ja vähän enemmän noita taidetarvikkeita, mutta muuten tykkään paljon.” Nuori A.
“Mmmh, ehkä silleen, että kun ekan kerran olin täällä, niin mä istuin vaan tuolla starttipajan puolella. Että silleen on enemmän tekemistä. – – Ihmiset, kun on vaihtunu, niin ne on tullu sanomaan, että saa kokeilla jotain muutakin.” Nuori C.

Nuoret toivat haastatteluissa esille yksilövalmentajien erilaisuuden. He kaikki olivat starttivalmennuksessa ollessaan työskennelleet useamman yksilövalmentajan kanssa. Nuoret kokivat, että tällä hetkellä he saavat yksilövalmennusta riittävästi, ja kokivat hyötyneensä siitä. Haastatteluissa nousi esille, että yksilövalmentajan on tärkeää kuunnella nuorta, ymmärtää mielenterveysongelmien vaikutus nuorten elämään sekä tunnistaa nuoren tuen tarpeet ja tarttua niihin. Nuorten mukaan nämä seikat toteutuvat tällä hetkellä yksilövalmennuksen suhteen. Nuorten mielestä on tärkeää, että kysytään kuulumisia ja ollaan kiinnostuneita nuoresta. Nuoret kertoivat, että yksilövalmennuksessa tapahtunut muutos on merkittävä. Tällä hetkellä nuoret kokevat, että heitä ymmärretään ja starttivalmennuksessa on riittävästi mielekästä tekemistä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

6.1 Tulosten yhteenveto

Opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä on, että millaisia kokemuksia Tukevasäätiö sr: n yksilövalmennukseen osallistuneilla nuorilla on ollut toiminnasta. Tutkimuskysymyksestä teki haasteellisen sen suuntautuminen yksilövalmennukseen. Pelkkään yksilövalmennukseen keskittyminen osoittautui haasteelliseksi, sillä haastatteluissa nousi esille nuorten kokemuksia Leppävirran Tukevan startti- sekä yksilövalmennuksesta. Yksilövalmennusta hyödynnetään työmenetelmänä starttivalmennuksessa, joten tutkimuksessani nousee esille myös starttivalmennuksesta saatuja hyötyjä.

Yksilövalmennuksen nuoret olivat kokeneet hyödyllisenä. Nuoret kertoivat saaneensa yksilövalmentajalta apua niin käytännön asioiden hoitamisessa kuin kahdenkeskisissä keskusteluissa. Käytännön asioiden hoitamiseen liittyivät mm. asiapapereiden täyttämistä, yksilövalmentaja oli ollut myös nuoren mukana terapiassa. Nuoret toivat esille, että yksilövalmennuksen myötä oma maailmankuva on avartunut ja itsetunto on parantunut. Nuoret kokivat, että yksilövalmennuksessa käydyistä teemoista, kuten omista vahvuuksista ja niiden tunnistamisesta on ollut hyötyä. Nuoret kokivat, että he ovat voineet yksilövalmennuksessa keskustella mistä vaan mieltä painavasta asiasta.

Yhtenä merkittävänä asiana haastatteluissa nousi esiin yksilövalmentajan rooli. Haastattelemani nuorilla oli kokemusta useista yksilövalmentajista, ja he toivat esille tiettyjä piirteitä, mitä yksilövalmentajalla pitäisi olla. Yksilövalmentajalla pitäisi olla ymmärrystä mielenterveysongelmista, ja niiden vaikutuksista nuorten elämään sekä kiinnostusta nuorten asioihin. Nuoret toivat esille, että tällä hetkellä he ovat tyytyväisiä startti- ja yksilövalmennukseen kokonaisuudessaan. Nuoret olivat kokeneet saaneensa riittävästi ohjausta niin työtehtävissä kuin yksilövalmennuksessakin. Työpajan ilmapiiri oli koettu hyvänä, eikä kukaan nuorista ollut kokenut kiusaamista.

Opinnäytetyön tilaajan eli Tukeva-säätiö sr: n kanssa on sovittu, että he voivat hyödyntää opinnäytetyön tuloksia omassa toiminnassaan. Opinnäytetyön kohdistuessa startti- ja yksilövalmennukseen, siitä saatavat hyödyt kohdistuvat näihin palveluihin. Tutkimuksen tulosten perusteella Tukeva-säätiö sr: n toiminta itsessään on hyvää, eikä nuorilla ollut kehittämisideoita enää lisätä startti- ja yksilövalmennukseen liittyen. Kehittämiskohteena puolestaan voisi olla työpajatoiminnan markkinointi ja enakkoluulojen rikkominen nuorten keskuudessa, jotka ainakin tämän opinnäytetyön myötä nousi esiin.

6.2 Tulosten pohdinta

Tulosten perusteella Leppävirran starttivalmennukseen on osallistunut nuoria, joilta on jäänyt toisen asteen koulutus kesken tai he eivät ole työllistyneet kouluttautumisen jälkeen. Haastattelemani nuoret olivat olleet pitkään eli 1–3 vuotta mukana starttivalmennuksessa. Osa nuorista oli tullut starttivalmennukseen terveydenhuollon ammattilaisen suosittamana, mikä kertoo, että

Tukeva-säätiö sr on tunnettu toimija alallaan. Nuorten tavoitteet liittyivät vahvasti koulu- tai työpaikan saamiseen, mutta nuorilla ei vielä ollut selkeää käsitystä siitä, minkälainen työ tai koulutus heitä kiinnostaisi. Tämä kertoo ehkä nykyisin vallitsevista paineista, mitä nuoriin on ajoittain kohdistettu.

Komosen (2016) mukaan nuorten kohdalla syrjäytymiseen liittyvät ongelmat, kuten yhteiskuntaan kiinnittyminen sekä koulutukseen ja työelämään siirtyminen ovat nykyisin katkonaisia. Koulutukseen ja työhön kiinnittyminen on haasteellista. Nuorten kohdalla haasteita tuottaa tulevaisuuden suunnittelu sekä ammatinvalinta. Tutkimusaineiston perusteella tulee ilmi samankaltaisia asioita, kuin mistä Komonen on kirjoittanut. Nuorilla on vaikeuksia kiinnittyä koulutukseen, osittain sen vuoksi, että he eivät tiedä minkälainen työ tai koulutus heitä kiinnostaisi.

Komosen (2016) mukaan työpajatoiminnan tavoitteena on nuoren elämänhallinnan tukeminen, osallisuuden vahvistaminen ja syrjäytymisen ehkäisy. Tutkimusaineiston perusteella näiden nuorten kohdalla nämä tavoitteet starttivalmennuksessa ovat toteutuneet. Nuoret kertovat saaneensa hyötyä elämänhallintaan, koska he ovat saaneet ylläpidettyä säännöllistä arkirytmää.

Osallisuuden vahvistaminen toteutuu nuorten osallistuessa säännöllisesti toimintaan. Syrjäytymisen ehkäisy on toteutunut, koska nuorilla on paikka, mihin mennä. Kolmella haastattelemani nuorella oli ollut vaikeuksia työllistyä valmistumisen jälkeen ja yhdellä nuorella oli keskeytynyt koulutus. Näiden nuorten kohdalla on tärkeää, että he ovat päässeet kiinnittymään työpajatoimintaan. Kahdella nuorella oli myös joitakin jatkosuunnitelmia starttivalmennuksen jälkeen.

Tämän opinnäytetyön tulokset ovat samalla linjalla aikaisemmin tehtyjen tutkimusten kanssa. Aikaisempien tutkimusten perusteella työpajatoiminnan hyötyinä on ollut elämänhallinnan parantuminen, itsetunnon vahvistuminen sekä sosiaalisten taitojen kehittyminen. Kirjavainen (2021) tuo esille, että työpajatoiminta on koettu merkityksellisenä, ja sama asia nousee esille myös omassa aineistossani. Samanlaisina asioina esiintyy myös arkirytmien saaminen, kuten myös Saarisen (2015, 31–43) tutkimuksessa. Saarisen tutkimuksesta nousee esille myös samankaltaiset tavoitteet, jotka liittyvät koulu- ja työpaikan saamiseen sekä arkirutiinien ylläpitämiseen.

Aineiston perusteella nuoret olivat kokeneet saaneensa eniten hyötyä säännöllisten arkirutiinien ylläpitämiseen, sosiaalsiin kontakteihin sekä oppineet uusia taitoja. Leppävirralla Tukeva-säätiö sr:n voidaan katsoa ennaltaehkäisevän syrjäytymistä, koska näiden nuorten kohdalla ei luultavasti olisi ollut muita paikkoja, mihin mennä. Startti- ja yksilövalmennuksen avulla nuoret ovat saaneet mahdollisuuden miettiä omia vahvuuksiaan, ja mitä he haluavat starttivalmennuksen jälkeen tehdä.

Aineiston perusteella voi tehdä johtopäätöksen, että nuorten kohdalla on tapahtunut sosiaalista vahvistamista. Startti- ja yksilövalmennuksen aikana nuoret olivat oppineet uusia asioita sekä kokeneet itsetunnon parantuneen. Sosiaaliseseen vahvistamiseen kuuluvat viisi osa-aluetta, jotka ovat: elämänhallinta, sosiaaliset taidot, opiskelu- ja työelämävalmiudet, arjen asioiden hallinta sekä itsetuntemus (Kinnunen 2016).

Aineiston perusteella pohdittuna nuorilla oli tapahtunut kehitystä kaikilla sosiaalisen vahvistamisen osa-alueilla. Heidän oli helpompi ylläpitää säännöllisiä arkirutiineja, kun he osallistuivat starttivalmennukseen 2–3 päivänä viikossa. Nuoret toivat esille, että Tukeva-säätiö saattaa olla heidän päivänsä ainoa sosiaalinen kontakti. Kassatyöskentely oli myös koettu miellyttävänä ja sosiaalisia taitoja kehittävä. Nuoret olivat päässeet tekemään erilaisia työtehtäviä, jonka myötä heille on kehittynyt erilaisia työelämässä tarvittavia taitoja. Nuoret kertoivat hoitavansa arjen asioita itsenäisesti, mutta tarvitsevansa välillä ohjausta, esim. talouden hallinnassa ja virallisten lomakkeiden täyttämässä. Yksilövalmennuksesta koettiin hyötyä itsetuntemuksen lisääntymiseen sekä itsetunnon vahvistumiseen. Itsetunnon vahvistumiseen vaikuttaa myös työvalmennuksessa annettujen tehtävien sopiva haastavuus, ja nuoren selviäminen tehtävistä.

Haastatteluissa kävi ilmi, että osalla nuorista oli ollut kielteisiä ennako-odotuksia ennen työpajalle tuloa. Heillä oli alkuun ollut mielikuva, että työpajatoiminta on tarkoitettu ihmisille, joilla on isoja haasteita elämässä. Nuoret kertoivat, että alkuun työpajalla käymiseen oli ollut vaikea sitoutua, mutta alun jälkeen he ovat viihtyneet työpajalla. Tällä hetkellä he ovat motivoituneita ja osallistuvat säännöllisesti työpajatoimintaan. Aiemmin tehdyissä Saarisen

(2015, 31–43) sekä Koiviston (2010, 34–46) tutkimuksissa on noussut esille tietoisuuden lisääminen työpajatoiminnasta. Keräämäni aineiston pohjalta, ei mielestäni Leppävirran Tukevan kohdalla ole kyse tietoisuuden lisäämisen tarpeesta. Kaikki haastattelemanuoret olivat ennen työpajajakson aloittamista kuulleet Tukeva-säätiön toiminnasta. Mielestäni kyse on enemmän tietoisuuden lisäämisestä sen suhteen, kenelle työpajatoiminta on tarkoitettu, ja minkälaisilla perusteilla työpajatoimintaan voi osallistua. Markkinointi ja tietoisuuden lisääminen etenkin nuorten keskuudessa voisi olla hyödyllistä.

Haastattelemanuoret olivat olleet pitkään mukana Tukeva-säätiön toiminnassa, joten he pystyivät kertomaan asioita, jotka olivat heidän mukana olonsa aikana muuttuneet. Kaikki nuoret toivat esille, että etenkin yksilövalmennus on mennyt eteenpäin. Nuorten mukaan Leppävirran Tukevan toiminta on muuttunut starttivalmennuksen puolella monipuolisemmaksi. Tällä hetkellä nuoret kertoivat olevansa tyytyväisiä startti- ja yksilövalmennuksen sisältöön sekä toimintaan.

6.3 Tutkimuksen luotettavuuden arviointi

Laadullisen tutkimuksen arviointiin ei ole olemassa valmiita arviointikriteerejä. Tärkeäksi asiaksi nousee kuitenkin luotettavuus. Aiemmat tutkimukset on huomioitava ja raportoitava niistä asiamukaisesti. Eettisyys on myös tärkeää. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tutkimuksessa huomioitiin eettiset näkökulmat, koska nuoret osallistuivat haastatteluihin vapaaehtoisesti, ja heille kerrottiin tutkimuksen tarkoitus. Käsittelin aineistoja luottamuksellisesti. Aineistot on myös hävitetty opinnäytetyön valmistuttua. Pyrin kirjoittamaan opinnäytetyön niin, että nuoria ei voisi tunnistaa valmiista opinnäytetyöstä. Tutkimusmenetelmänä yksilöhaastattelu oli onnistunut ratkaisu, koska nuoret pystyivät sillä tavalla parhaiten kertomaan omia kokemuksiaan startti- sekä yksilövalmennuksesta. Tutkimusaineiston olen pyrkinyt keräämään luotettavasti ja tekemään litteroinnin huolellisesti.

Opinnäytetyöni merkittävin anti tulee sen suuntautumisesta yhden työpajan toimintaan, ja millaisia merkityksiä startti- ja yksilövalmennus on antanut näille nuorille. Aineiston perusteella voi ainoastaan tutkia Leppävirran Tukevalla olevien nuorten kokemuksia. Tutkimuksen aineiston ollessa pieni, sen tulokset

kuitenkin olivat samansuuntaisia kuin aiemmin tehdyissä tutkimuksissa. Tutkimuksen tuloksia voidaan pitää luotettavina, koska ne perustuvat nuorten omiin kokemuksiin.

Opinnäytetyöni ohjaajana toimi yksilövalmentaja, joka myös kysyi nuoria mukaan haastatteluun. Sama yksilövalmentaja on toiminut haastateltavien yksilövalmentajana. Tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa on mielestäni hyvä ottaa huomioon, että yksilövalmentajan tunteminen on saattanut vaikuttaa nuorten vastauksiin jollain tasolla. Haastattelutilanteiden jälkeen itselleni ei jäänyt tunnetta, että yksilövalmentajan tunteminen olisi vaikuttanut nuorten vastauksiin, koska nuoret vertailivat tapaamiaan yksilövalmentajia, ja kertoivat heistä hyviä piirteitä, joita pitäisi kaikilla yksilövalmentajilla olla.

Haastatteluiden aikana tuli ilmi, että kaikki nuoret eivät olleet tietoisia siitä, mikä on yksilö- ja työvalmennuksen ero. Tutkimuksen kannalta käsitteitä olisi voinut etukäteen nuorille selventää, ja ehkä lähettää myös haastattelurungon etukäteen, jolloin aiheesta olisi voinut syntyä enemmän vapaata keskustelua. Haastattelurungon lähettäminen etukäteen olisi voinut toisaalta muokata nuorten vastauksia liikaa tiettyyn suuntaan. Kysymysten kysyminen vasta haastattelutilanteessa antoi mahdollisuuden tilanteen aitoudelle, eikä vastauksia ole silloin ohjattu haastattelijan toimesta mihinkään suuntaan.

Kysyessäni kehittämissuhteita tai asioita, joita pitäisi muuttaa, eivät he osanneet nimetä mitään tiettyä asiaa, johon haluaisivat muutosta. Haastattelutilanteiden jälkeen mietin, että olisiko viimeisen teeman kysymyksiä pitänyt vielä muokata konkreettisemmiksi. Viimeisenä teemana kysyttiin kehittämissuhteita startti- ja yksilövalmennukseen. Kysymys oli ehkä hieman liian laaja, koska yhdeltäkään nuorelta ei tullut kunnollista vastausta aiheeseen. Tapahuneista muutoksista nuoret kuitenkin antoivat positiivista palautetta. Opinnäytetyön merkitys toimeksiantajalle tulee nuorten palautteista tämänhetkisestä toiminnasta. Nuoret antoivat haastatteluissa runsaasti positiivista palautetta liittyen yksilövalmennukseen. Heidän mielestään he pystyivät keskustelemaan yksilövalmentajan kanssa kaikista heitä mietittävistä asioista sekä pyytämään apua myös käytännön asioihin.

6.4 Oma oppiminen opinnäytetyöprosessin aikana

Opinnäytetyön haasteellisin vaihe oli teoreettisen viitekehyksen tekeminen ja aiheen rajaaminen. Työpajatoimintaa on tutkittu runsaasti erilaisista näkökulmista. Tiedon rajaaminen oli haasteellista osittain sen vuoksi, koska tietoa löytyi niin paljon. Toisena haasteena oli tutkimusaineiston tulkinta, koska aineistosta nousi esiin asioita myös starttivalmennuksesta, vaikka tutkimuskysymys liittyi yksilövalmennukseen. Tämän suhteen tein ratkaisun, että tutkimuksesta nousee esille myös starttivalmennukseen liittyviä asioita ja kokemuksia.

Opinnäytetyöprosessi oli opettavainen kokemus. Opinnäytetyö oli ensimmäinen projekti, jossa sai tehdä kaiken suunnittelusta toteutukseen asti. Työpajatoiminta valikoitui opinnäytetyön aiheeksi, koska minulla ei ollut siitä aiempaa kokemusta työharjoittelun tai muiden opintojaksojen myötä. Työpajatoiminta tuli opinnäytetyöprosessin aikana tutuksi. Opinnäytetyön tekemisen myötä pääsin myös käymään Leppävirran Tukevan toimipisteellä ja tutustumaan siellä työpajatoimintaan.

Tutkimuksen tekemisestä minulla ei myöskään ollut aiempaa konkreettista kokemusta, joten opinnäytetyöprosessin aikana sai runsaasti uutta oppia. Jatkokäytännöllisyyksiä työpajatoiminnan suhteen on. Aiempiin tutkimuksiin tutustuessa nousi esiin, että työpajatoimintaa pitäisi markkinoida enemmän, jotta kaikilla sitä tarvitsevilla olisi mahdollisuus siihen osallistua. Vuonna 2021 tullut uusi muutos oppivelvollisuusiästä antaisi mahdollisuuden työstää työpajatoiminnan näkyvyyttä, koska työpajoilla on muutoksen myötä mahdollisuus suorittaa esim. ammattiopintoihin kuuluvia näyttöjä. Oppivelvollisuuden nostamisen myötä tarvetta työpajatoiminnalle voisi olla enemmän ja opintojen suorittamisen mahdollisuus saattaa myös lisätä työpajatoimintaan osallistujia.

LÄHTEET

Bamming, R. & Hilpinen, M. 2020. Työpajatoiminta 2019. Valtakunnallisen työpajatoiminnan tiedonkeruun tulokset. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://nuorisotilastot.fi/wp-content/uploads/2020/12/Tp_2019_raportti_2020_11_11.pdf
[viitattu 23.2.2022].

Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. E-kirja. Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/>
[viitattu 29.6.2022].

Fager-Pintilä, M. 2017. "Oon niin kiitollinen pajatoiminnasta". Nuorten kokemuksia sosiaalisesta vahvistamisesta starttivalmennuksessa. Hämeen ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutus. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/129002/Fager-Pintila_Mira.pdf?sequence=1&isAllowed=y
[viitattu 16.3.2022].

Hannila-Niemelä, M., Oulasvaara-Niiranen, P. & Pietikäinen, R. 2015. Työpajojen starttivalmennus sosiaalisen kuntoutuksen palveluna.

Starttivalmennuksen juurruttaminen paikalliseen palveluverkoston. PDF-dokumentti. Saatavissa:

https://www.intory.fi/app/uploads/2021/09/startti_juurruttaminen_verkkoon.pdf
[viitattu 6.3.2022].

Hannila-Niemelä, M., Oulasvirta-Niiranen, P. & Pietikäinen, R. 2016.

Starttivalmennuksen menetelmiä ja työskentelytapoja. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.intory.fi/app/uploads/2021/09/startti_menetelmat_verkkoon.pdf
[viitattu 9.3.2022].

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus. E-kirja.

Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/>
[viitattu 19.2.2022].

Hupponen, T. 2013. Starttipajatoiminta nuorten silmin. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma.

Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/57974/Hupponen%20Timo.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
[viitattu 16.3.2022].

Huumonon, S. 2014. Työ- ja yksilövalmennus työpajalla. Helsinki: Valtakunnallinen työpajayhdistys ry, 23.

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. 2021a. Työpajatoiminta. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.intory.fi/app/uploads/2022/06/TP_infograafi_2021.pdf [viitattu 19.9.2022].

Into - etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry. 2021b. Työpajatoiminta oppivelvollisuuslain uudistuessa. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.intory.fi/app/uploads/2021/10/inton_nakokolma_tyopajatoiminta_oppivelvollisuuslain_uudistuessa-2.pdf [viitattu 8.5.2022].

Kallinen, T. & Kinnunen, T. Etnografia. 2006. Teoksessa Vuori, J. (toim.) Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaristo. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menestelmäopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/haastattelut/> [viitattu 20.2.2022].

Kamppuri, H. 2022. Yksilövalmentaja. Sähköpostiviesti 14.4.2022. Tukeväsäätiö sr.

Kettunen, J., Kärki, A., Näreaho, S. & Päälyysaho, S. 2019.

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden eettiset suositukset. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2020/AMMATTIKORKEAKOULUJEN%20OPINN%C3%84YTET%C3%96IDEN%20EETTISET%20SUOSITUKSET%202020.pdf?t=1578480382>

[viitattu 2.4.2022].

Kinnunen, R. 2016. Työpajatoiminnan ja etsivän nuorisotyön vaikuttavuus.

Työkaluna sosiaalisen vahvistumisen Sovari-mittari. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.intory.fi/app/uploads/2021/09/tyopajatoiminnan-ja-etsivan_sovari-mittari_verkko-pdf.pdf

[viitattu 14.2.2022].

Kinnunen, R. 2021. "Pystyn asioihin, joihin en uskonut pystyväni".

Työpajatoiminnan valtakunnalliset sovari 2020-tulokset. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.intory.fi/app/uploads/2021/09/sovari_valtakunnallinen_raportti_2020_tyopajat_valmis-2.pdf

[viitattu 23.4.2022].

Kirjavainen, T. 2021. Nuorten työpajatoiminnan vaikutus opintoihin ja työllisyyteen. Yhteiskuntapolitiikka 86. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/143406/YP2105-6_Kirjavainen.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[viitattu 25.1.2022].

Kohonen, I., Kuula-Luumi, A. & Spoof, S.-K. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf

[viitattu 2.4.2022].

Koivisto, T. 2016. Starttipajatoiminta - Nuorten kokemuksia sosiaalisesta kuntoutuksesta. Helsingin yliopisto. Sosiaalitieteiden laitos. Käytäntötutkimus. PDF-dokumentti.

Saatavissa: http://www.socca.fi/files/5502/Taru_Koivisto_Kaytantotutkimus_Startti-pajatoiminta_Nuorten_kokemuksia_sosiaalisesta_kuntoutuksesta.pdf

[viitattu 9.4.2022].

Koivisto, U. 2010. Työpajatoiminnan vaikutukset nuoren elämänhallintaan, työllistymiseen ja ammatilliseen kuntoutumiseen Rannikkopajoilla.

Kymenlaakson ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma.

Opinnäytetyö. PDF-dokumentti. Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/21708/Koivisto_Ulla.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[viitattu 29.5.2022].

Komonen, K. 2016. Työpajatoiminta nuorisotyön työmuotona. Teoksessa:

Hoikkala, T. & Sell, A. (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki:

Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 89. E-kirja.

Saatavissa: <https://kaakkuri.finna.fi/>

[viitattu 23.5.2022].

Kuntouttava työtoiminta s.a. STM - Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/kuntouttava-tyotoiminta>

[viitattu 23.4.2022].

Laamanen, P. 2016. "Tää on ollut miulle pelkkää plussia". Nuorten työpajatoiminta Pieksämäellä. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.

Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/114393/Laamanen_Pauliina.pdf?sequence=1&isAllowed=y

[viitattu 25.1.2022].

Makkonen, S. 2015. Uudestaan työpajalle tulleet nuoret. Kokemuksia toiminnasta. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteiden laitos. Pro gradu -työ. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/46357/URN:NBN:fi:juu-201506172365.pdf?sequence=1>

[viitattu 25.1.2022].

Nuorisolaki 21.12.2016/1285.

Nuorten työpajatoiminta s.a. Nuorten työpajatoiminta. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://nuorisotilastot.fi/217/visualisoinnit/nuorten-tyopajatoiminta/>

[viitattu 23.5.2022].

OKM - opetus- ja kulttuuriministeriö s.a. Nuorten työpajat ja etsivä nuorisotyö. WWW-dokumentti.

Saatavissa: <https://okm.fi/tyopajat-ja-etsiva-nuorisotyö>

[viitattu 23.4.2022].

Opetusministeriö. 2004. Nuorten työpajatoiminnan vakinaistaminen. Nuorten työpajaryhmän esitys. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä

2004:37. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80412/tr37.pdf?sequence=1>

[viitattu 16.2.2022].

Paakkari, S. 2021. Nuorten näkökulmia työpajatoiminnan olemukseen Kurt Lewinin kenttäteorian jäsentämänä. Jyväskylän yliopisto.

Humanisyhteiskuntatieteellinen tiedekunta. Maisterin tutkielma. PDF-dokumentti. Saatavissa:

<https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/74494/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-202103041856.pdf?sequence=1>

[viitattu 9.4.2022].

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV. Menetelmäopetuksen tietovaranto. WWW-dokumentti.

Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L4_2_2.html

[viitattu 29.1.2022].

Saarinen, J. 2015. Nuorten työpajat nuorisotakuun toteuttajana. Pajanuorten kokemuksia työpajatoiminnasta, elämäntilanteestaan ja ympäröivistä palveluista. Metropolia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/88545/Saarinen%20Johannes%20Opinnaytetyo%202015.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

[viitattu 27.5.2022].

Salo, M. 2019. Yksilövalmentajien merkitys valmentautujille Mikkelin kaupungin nuorten työpajoilla. Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu. Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/168281/salo_maisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y

[viitattu 16.3.2022].

Sneck, M. 2000. Mitä työpajan jälkeen? Nuorten kokemukset työpajatoiminnasta ja sen merkityksestä koulutus- ja työuralle. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. Pro gradu -työ. PDF-dokumentti.

Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/8943/1/msneck.pdf>

[viitattu 27.5.2022].

Sosiaalihuoltolaki 30.12.2014/1301.

Sosiaalinen kuntoutus s.a. STM - Sosiaali- ja terveysministeriö. WWW-dokumentti. Saatavissa: <https://stm.fi/sosiaalinen-kuntoutus>

[viitattu 23.4.2022].

Tukeva-säätiö sr s.a. Starttipaja. WWW-sivusto.

Saatavissa: <https://tukevasaatio.fi/valmennuspalvelut/leppavirta/starttipaja/>

[viitattu 5.3.2022].

Vauhkonen, T. & Hoikkala, T. 2020. Syrjäytymisen lasku. Tutkimus syrjäytymisestä, sen kustannuksista ja kohdennetun nuorisotyön vaikuttavuudesta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusverkosto. Verkkojulkaisu 153. PDF-dokumentti.

Saatavissa:

https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/syrjaytymisen_lasku.pdf

[viitattu 21.8.2022].

Haastattelulomake

TEEMA 1. TAUSTATIEDOT

- Ikä
- Sukupuoli
- Koulutustausta
- Työtausta

TEEMA 2. STARTTIVALMENNUKSEEN MUKAAN PÄÄTYMINEN

- Miten pääsit starttivalmennukseen mukaan?
- Mitä kautta sait tietää starttivalmennuksesta?
- Miksi starttipajatoiminta?
- Minkälaisia ennakko-odotuksia oli starttivalmennuksen suhteen?
- Millaisena olet kokenut starttivalmennuksen toiminnan?
- Millaista arkesi oli ennen työpajajaksoa?

TEEMA 3. KOKEMUKSET STARTTI- JA YKSILÖVALMENNUKSESTA?

- Kuinka pitkään?
- Minkälaista toimintaa?
- Millaisena olet kokenut eri työtehtävät?
- Minkälaisia tavoitteita / suunnitelmia?
- Mitä olet oppinut pajajakson aikana?
- Minkälaisia vaikutuksia työ- ja koulutuspolkuun, elämänhallintaan sekä sosiaalisiin suhteisiin?

TEEMA 4. VAPAA SANA

- Miten starttivalmennusta voisi kehittää?
- Minkälaisena olet kokenut saamasi ohjauksen?
- Mitä tekisit toisin?